

# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.



ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΚΗ, 18 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1911



ΑΡΙΘΜΟΣ 447

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ  
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΚΑΜΠΥΣΗΣ. 'Ο 'Αρχίγιανος (συνέχεια).

ΑΙΜΙΛΙΑ Μ. ΚΑΡΑΒΙΑ. Γιὰ τὴ ζωὴ.

Ν. ΛΑΠΑΘΩΤΗΣ. 'Ο λυτρωμὸς.

ΣΠ. ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ. 'Ονειρο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ. Οἱ Βολιώτικες ντροπές — Τὸ κατηγορητήριο τοῦ κ. Ἄμπελά.

Φ. ΦΑΩΡΙΑΔΗΣ. 'Ενα μάθημα.

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. 'Υπεράνθρωπος (συνέχεια).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ — Η ΚΟΙΝΗ  
Γ'ΝΩΜΗ — ΒΑΡΒΑΡΟΗΛΙΑΡΟ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ —  
ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

## ΟΙ ΒΟΛΙΩΤΙΚΕΣ ΝΤΡΟΠΕΣ. — ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΗΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΥΡ ΑΜ- ΠΕΛΑ. ❶ ❷ ❸ ❹ ❺ ❻ ❼ ❽ ❾ ❿

Στὸ περασμένο φύλλο δημοσιέψαμε τὶς κυριώτερες κατηγορίες γιὰ τὸ Παρθεναγωγεῖο Δελμούζου καὶ γιὰ τοὺς ἀθεϊστὰς (!!) τοῦ Βόλου. Στὸ σημερινὸ φύλλο δημοσιεύουμε τὴν ἀπολογία τοῦ κατηγορούμενου Οἰκονομάκη καὶ τὸν ἐπίλογο ἀπὸ τὴν ἀπολογία τοῦ γιατροῦ Σαρράση ποὺ δημοσιευτήκανε κ' οἱ δύο στὴ «Θεσσαλία» τοῦ Βόλου καὶ μᾶς δίνουν τὸ κλειδί τῆς ἀστείας αὐτῆς ὑπόθεσης. Κ' ἔτσι οἱ ἀναγνώστες μας θάβναι σὲ θέση νὰ θαμάσουν τὸ μεσαιωνικὸ καλογερισμό ποὺ βόσκει στὸ Βόλο καὶ τὴν τρομαχτικὴ ἀντίληψη τοῦ 'Εφέτη κ. Ἄμπελά ποὺ ἀντὶ νὰ γελάσει σὰν ἄθρωπος γνωστικὸς μὲ τὶς ἀστείες κατηγορίες καὶ νὰ λυπηθεῖ σὰν καλὸς πατριώτης μὲ τὸ πνευματικὸ σκοτάδι ποὺ ντροπιάζει ἀκόμα ἓνα μέρος (δυστυχῶς ἀρκετὰ μεγάλο) τῆς κοινωνίας μας καὶ τῆς πολιτείας μας, πῆρε δλ' αὐτὰ τὰ κωμικὰ

πράγματα στὰ σοβαρὰ καὶ κάθισε καὶ σκάρωσε ἓνα **σοβαρώτατο** (!!) κατηγορητήριο.

Τὸ κατηγορητήριο δημοσιεύτηκε στὴ «Θεσσαλία» τοῦ Βόλου (6 Σεπτ. σελ. 4). Δημοσιεύτηκε καὶ σὲ δύο τρεῖς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες. Τὸ διαβάσαμε καὶ κλάψαμε τὴ Δικαιοσύνη μας. Καὶ τὴν κλαίμε ἀκόμα. Τόσο στενοκέφαλη δὲν τὴ φανταζόμαστε. Οὔτε τόσο κακόπιστη. Καὶ νά, καὶ ἡ ἀπόδειξη. Ἀφίνοντες καταμέρος ἔλα τᾶλλα κεφάλαια τοῦ κατηγορητηρίου, σταματοῦμε στὸ Ζ'. Εἶδατε στὸ περασμένο φύλλο (σελ. 473) τί κατὰθετε ὁ Δ. Οἰκονομόπουλος πὼς ἄκουσε ἀπὸ τὸ Γ. Στασινοπούλου γιὰ τὸ χιονοπόλεμο κτλ. καὶ θὰ γελάσατε βέβαια. Δὲ γέλασε ἔμως κ. ὁ κ. Ἄμπελάς, μὰ τὸ ἐναντίο, ἐφρίξε καὶ πάλιν στὴ φρίκη του κάθισε καὶ σκάρωσε τὸ περίφημο αὐτὸ Ζ'. κεφάλαιο τοῦ κατηγορητηρίου.

«Ἐν τῷ ἐν Βόλῳ Ἀνωτέρῳ Παρθεναγωγείῳ κατὰ τὰς αὐτὰς ὡς ἔνω ἐποχὰς πρὸς κοινὸν σκάνδαλον καὶ ἐπὶ σκοπῷ νὰ παρασύρητε ἄλλως διὰ συμβολικῶν παρουσιάσεων καὶ δι' ἀκολάστῳν πράξεων διδάσκοντες διὰ τῆς ἄνευ βιβλίων λεγομένης «φυσικῆς μεθόδου» διάφορα μαθήματα ἰδίως φυσικὴν ἱστορίαν, ἀνθρωπολογίαν καὶ ὑγιεινὴν δι' ἐφαρμογῆς παραδειγμάτων ἢ πειραμάτων ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν μαθητιῶν του, ἐναγκαλιζόμενοι αὐτὰς, βωπεύσαντες τὴν χεῖρα τῆς μαθητρίας Ἰωαννίδου, διδάσκοντες τὸν τρόπον καθ' ὃν γενῶνται τὰ μαλάκια διὰ προστριβῆς τῆς κοιλίας αὐτῶν ἐπὶ πετρῶν πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν συλλαμβάνουν καὶ τίκτουν τὰ ζῶα, ἐπιδεικνύοντες κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀνθρωπολογίας μέλη τοῦ σώματος σας, ἐφαρμόζοντες ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν μαθητιῶν ὄδηγίαν περὶ προχείρων θεραπευτικῶν μέσων, προστριβόμενοι οἰκείως μετ' αὐτῶν εἰς χιονοπολέμους καὶ ἐν γενεῖ λέγοντες καὶ ἐκτελοῦντες κατὰ τὰς ὥρας τῆς τοιαύτης διδασκαλίας ἢ κατὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν μαθητιῶν πράξεις καὶ συμβολικὰς παραστάσεις ἀντικειμένας πρὸς τὴν ὑφειλομένην ἠθικὴν συμπεριφορὰν ἀπέναντι αὐτῶν κατὰ τὴν βλάβην τῶν ἡθῶν».

Καὶ τὸ συμπέρασμα ἔλγῃ αὐτῆς τῆς φασαρίας ; 'Ο κ. Ἄμπελάς εἶναι φανατικὸς καθαρουσιάνος. Οἱ κατηγορούμενοι ἔλοι (καὶ τὸ μολογεῖ τόσο παληκαρία ὁ Οἰκονομάκης στὴν ἀπολογία του) δημοτικιστὰδες. Ἄρα, νέος πάλι διωγμὸς τῆς Δημοτικῆς. Ἄρα, νέος πάλι θρίαμβός της.

## Ο ΔΥΤΡΩΜΟΣ

## ΣΥΜΒΟΛΟ

Ἔχουμε τόσα πράματα νὰ εἰποῦμε  
τάχα θὰ προφτιάσουμε ἴσαμ' ἀῖριο;

(Παλιὰ φράση)

...Ἡ Χαριωνή.

Ἄπ' τὸν ἴσκιό πᾶει νὰ βγεῖ  
Καὶ μέσ' ἀπὸ τὰ βυλτονέρια  
Ρόδια φέρετε στὴ πινέρια.  
Κι' ὄλοι μας ν' ἀκαρτερώμε  
Μὴν καὶ φάνη ἡ Χαριωνή  
Καὶ νὰ ληχταρώμε.  
(Ἄπ' τὸν ἴσκιό μὴν καὶ φάνη  
Μὲ τ' ἀνθοστεφάνι...)

Οἱ μιννάδες στὰ παιδιὰ  
Νὰν τοὺς λένε: ἡ Χαριωνή  
Καὶ νὰ λένε: ἡ Χαριωνή.  
Καὶ φέρνει τὰ γλυκηδόνια  
Καὶ τίς δροσές  
Καὶ τὰ ρόδια,  
Τ' ἀμάραντα λουλούδια.

Καὶ φέρνει τίς καλές δροσές  
Τὰ Ἐδὲμ καὶ τ' ἀγγελούδια

(Γ' ἄσπρα Ἐδὲμ καὶ τὰ γαλανὰ ἀγγελούδια...)

Φέρνει τὸν ἄσπρον Κρίνο  
Τὸν ἀμάρωντον  
Καὶ τ' ὀλάσπρο τὸ Τριαντάφυλλο  
Τ' ἀμάρωντον.

...Ἡ Χαριωνή.

Ἄπ' τὸν ἴσκιό πᾶει νὰ βγεῖ  
Καὶ μέσ' ἀπὸ τὰ βυλτονέρια.  
Φῶς γιομάτοι νῆμμιστεν,  
Φῶς γιομάτοι—καὶ τὸ μάτι  
μας νὰ φέγγει—Φῶς γιομάτοι...  
(Κ' οἱ μιννάδες στὰ παιδιὰ  
Νὰν τοὺς λένε: ἡ Χαριωνή  
Καὶ νὰ λένε: ἡ Χαριωνή...  
Καὶ φέρνει τὰ μοσκολούλουδα  
καὶ τὰ ρόδια—κ' εἶναι σάμπως  
Τὸ πέλιο ρόδι νὰ ζωστεῖ  
Ρόδια κι' ὁ πλιατὸς ὁ κάμπως.  
Καὶ φέρνει καὶ τὰ γλυκηδόνια  
Καὶ τίς καλές δροσές,  
Τὰ Ἐδὲμ καὶ τ' ἀγγελούδια

(Γ' ἄσπρα Ἐδὲμ καὶ τὰ γαλανὰ ἀγγελούδια ..)

Καὶ γινόμεστεν οἱ Ἀρχόντοι  
Κ' οἱ Βασιλιάδες κ' οἱ Δεσπότες,  
Ἦς με τὸ Θεὸν οἱ Ἀρχόντοι  
Καὶ πλιὸ πέρι κ' ἀπὸ κεῖ.

(—Μὰ ὡς τὰ τότες, ὡς τὰ τότες,  
Θλίψη, δάκρυο, Προσευχή...)

## Ο ΑΡΗΓΙΑΝΟΣ (\*)

Ἡ ΓΡΙΑ. Παιδί μου, τί νὰ σοῦ πῶ; Σὰν κατέ-  
βαινα τάντικρινὸ βουνὸ ξαπλώθηκα στὴν ὄξεια ἀπὸ  
κάτου νὰ ξαποστάσω· ἀπάνου εἶχε ἡ πετροπέρδικα τὴ  
φωλιά της κ' ἐπειδὴ της κ' εἶτανε νύχτα δὲ μὲ πήρε  
τὸ μάτι της. Ἀπὸ κείνη τᾶκουσα τοῦτα ποῦ θὰ πῶ.  
Ἔλεγε ἕνα της πουλάκι. «Ἐπέρασες μάννα ἀπὸ τὸ πα-  
λάτι; Ἐπέρασα. Τί κάνει ὁ βασιλιάς μας; Χειρότερο,  
παιδί μου, δὲ θὰν τῆ γλυτόσει. Σῶπα, μάννα. Καὶ  
παιδί μου, λυπᾶσαι; Καὶ, μάννα, καλύτερα ποῦ λέει  
ὁ λόγος νὰ πάου ἐγὼ παρὰ ἐκεῖνος. Δάγκασε τὴ  
γλώσσα σου, παιδί μου, εἶπε τρομασμένη ἡ πετρο-  
πέρδικα, ἂν σᾶκουγε κανεὶς... Συφορὰ τοῦ κεφαλιοῦ  
μου, γιατί μονάχα μὲ τὸ αἷμα σου θὰ γίνει καλὰ ὁ  
βασιλιάς». Καὶ τὸ πουλάκι, ποῦ λέτε, τρόμαξε τότες  
καὶ χῶθηκε στὰ φτερά της; μάννας του. Δὲν ἤξερα,  
παλικάρια, ποῦ λέτε, γὰ ποιόνε βασιλιά τῶλεγαν. Χά,  
τὸ ἀληθινὸ γιατρικόν... Ἄς πᾶει ἕνας σας νὰ τὸ φέρει...

ΟΑΘΙ (μὲ προθυμία). Ποῦναι, γριά:

Ἡ ΓΡΙΑ. Πίσω ἀπὸ τάντικρινὸ βουνόν· στὴν τοί-  
μα τοῦ βράχου εἶναι τὸ δέντρο καὶ στὴν ἀκρὴ τοῦ  
κλωναρισὸ εἶναι ἡ φωλιά της πετροπέρδικας. Δὲ βα-  
σταῖε καλὰ τὸ βάρος ἐνὸς ἀθροῦ· μὰ ἔποιος θέλει  
τὴ ζωὴ τοῦ βασιλιά του ἂς θυσιάσει τὴ ζωὴ του,  
γιατί ἂν πέσει, καὶ θὰ πέσει, δὲ γλυτόνει!... (οἱ στρι-  
τιῶτες σωπαίνουν). Δὲν τὴν ἀποφασίζε κανεὶς: Τὸ  
ξέρω...

Ἡ ΓΡΙΑ. Τί ψέματα μᾶς κοπανᾶς, γριά, τόσην ὥρα...

Ἡ ΓΡΙΑ. Θὰ πάω νὰν τὸ πῶ στὸ παλάτι νὰ  
στελλου ἕνα. Γὰ τὸ χατίρι τοῦ βασιλιά ἂς θυσια-  
στεῖ ἕνας.

Ἡ ΓΡΙΑ. Σωστά!

Ἡ ΓΡΙΑ. Μόνον νὰ μὴν εἶσαι ἐστὶ ἐκεῖνος...

Ἡ ΓΡΙΑ. Ἐγὼ;

Ἡ ΓΡΙΑ. Ναῖσκε! Ἐποῦ κ' ἡ ἀφεντιά του κ' ἡ  
ἀφεντιά του... (δείχνει τοὺς ἀλλουνοὺς). Γιατί ποῦ ξέ-  
ρει κανεὶς σὲ ποιὸν μορεῖ νὰ λάχει ὁ θάνατος... (οἱ  
στριτιῶτες κοιτᾶζονται μεταξύ τους).

Ἡ ΓΡΙΑ. Γριά, λὲς ψέματα...

Ἡ ΓΡΙΑ. Νὰ μὴ χαρῶ τὰ μάτια μου...

Ἡ ΓΡΙΑ. (στοὺς ἄλλους). Ἀκοῦς τὴν ψέφτρα...

Ἡ ΓΡΙΑ. Παλουκομένη γριά, μὲ τὰ ψέματά σου...

Ἡ ΓΡΙΑ. Ὁξω ἀπὸ δῶ, ψέφτρα!...

Ἡ ΓΡΙΑ. Χάσου ἀπὸ κεῖ ποῦρθε, γριά στήγγλα...

(τῆ σπρώχνουν ἡ γριά παίρνει τὸ σιδάκι της καὶ τὸ  
ραβδί της).

Ἡ ΓΡΙΑ (κοιτάζοντας ψηλά στο παλάτι). Σὲ κείνη τὴν κάμερα τὴ φωτισμένη τὸν παραστέκουνε. Φτωχὲ βασιλιά!... (κινεῖται νὰ φέγει).

Ἄ Γ'. (κοιτάζοντας τοὺς ἄλλους). Νὰ μᾶς πει ψέματα!...

Ἄ Α'. Ἀπὸ λαδικὸ τί περιμένεις;

Ἄ ΣΚΟΠΟΣ. Ἄ δὲν εἶτανε γυναικία θὰν τῆς τῆς φούρνισα...

Ἄ Β'. (κουνιώντας τὸ κεφάλι κάμποση ὄρα). Ἄς εἶναι!...

Ἡ ΓΡΙΑ (ἀπὸ τὸ βᾶθος δυνατά). Θέλω νὰ μπῶ στὸ παλάτι. Ξέρω τὸ γιαντρικὸ πὸ θὰ κάμει καλὰ τὸ βασιλιά... Θέλω νὰ μπῶ στὸ παλάτι (οἱ στρατιῶτες τὰ χάνουν).

Ἄ Β'. Σκασμός, γριά στρίγγλα!...

Ἡ ΓΡΙΑ (δυνατά). Θέλω νὰ μπῶ στὸ παλάτι.

Ἄ ΣΚΟΠΟΣ. Μωρὲ τρέχτε βουλόστε τῆς τὸ στόμα...

Ἡ ΓΡΙΑ (τὸ ἴδιο). Ξέρω τὸ γιαντρικὸ πὸ θὰ κάμει καλὰ τὸ βασιλιά...

Ἄ Γ'. (τρέχοντας ἀπάνου τῆς). Θὰ σκάσεις, πανούκλα...

Ἡ ΓΡΙΑ. Ξέρω τὸ γιαντρικὸ πὸ θὰ κάμει καλὰ τὸ βασιλιά!...

ΟΛΟΙ, ΕΧΤΟΣ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ, ΚΑΤ' ΑΠΑΝΟΥ. Σκάσε, παλιόστριγγλα...

Ἡ ΓΡΙΑ (δυνατά). Βαρᾶτε βαρᾶτε... (σκουίζει ἀνοίγει τὸ παράθυρο καὶ φαίνεται τὸ κεφάλι τοῦ ἀξιωματικοῦ).

Ἄ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ. Τί τρέχει;

Ἄ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ (ὁ ἓνας ἀπάνου στὸν ἄλλο). Μὴ γριά σκούζει... μὴ στρίγγλα...

Ἡ ΓΡΙΑ. Ξέρω τὸ γιαντρικὸ πὸ θὰ κάμει καλὰ τὸ βασιλιά!...

Ἄ Α'. Τὴν ψέφτρα!...

Ἄ Β'. Καθόμαστε καὶ τὴν ἀκούμε!...

Ἄ Γ'. (μουσικά). Σούτ, μωρὴ πανούκλα!...

Ἄ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ (δυνατά). Στὴ θέση σας ἔσετ; (οἱ στρατιῶτες ἔρχονται στὴ θέση τοὺς· στὴ γριά). Ἐμπὰ μέσα ἐσύ (τῆς ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ τὴ μπάζει μέσα).

ΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ (ἀφοῦ κοιτάχησαν κάμποσὸ)...

Ἄ ΣΚΟΠΟΣ. Καὶ τώρα;

Ἄ Γ'. Ὅποιον πάρει ὁ θάνατος (ἀκούγεται τὸ τραγοῦδι).

Ποῦναι τὸ δέντρο τὸ λιγνὸ  
πὸν κ' ἢ Ἀνεράϊδα τὸ λιγᾶει;  
γῦρο μας σίφουνης φυσάει  
ποιὰ μάννα εἶδε τόνειρο  
πὼς τὸ παιδί τῆς στὸν ἀφρὸ  
τῆς θάλασσης βουλιᾶει καὶ πάει; !..

Ἄ Β'. Ἄτιμε μάγε!...

## ΚΑΜΕΡΑ ΣΤΟ ΠΑΛΑΤΙ (\*)

Οἱ Ἄβλικοὶ κάθονται συλλογημένοι ἀπὸ τὴ διπλανὴ κάμερα παραστέκουνε τὸ βασιλιά. Ὁ φίλος τοῦ Β'. κοντὰ στὸ παράθυρο σκερτικὸς.

Σὲ λίγο ΕΝΑΣ. Ἄμοιρη χώρα!...

ἌΛΛΟΣ. Ἄμοιρη ζωὴ... (σιωπὴ ἀρετή);

ΤΡΙΤΟΣ (ξάφνου δυνατά). Ἄχ!... (οἱ ἄλλοι τὸν κοιτάζουν). Ἄχ! (κουνεῖται λίγο τὸ κεφάλι του καὶ χιτυπάει τὰ χέρια του ἀπελπιστικά).

ΤΕΤΑΡΤΟΣ. Σὺ φροᾶ μᾶς!... (βγάνει τὸ μαντήλι του καὶ σφουγγίζει τὰ μάτια του. Ὅλοι κίνουν πιά παρόμοια. Ὁ φίλος στὸ παράθυρο ἀρχίζει τὰ κλάματα).

Ἄ Β'. Ποιὸς θεὸς μᾶς καταράστηκε!... (οἱ ἄλλοι τὸν κοιτάζουν).

Ἄ Γ'. Ἄχ!... (ἔρχεται κοντὰ στὴν πόρτα τῆς διπλανῆς κάμερας καὶ ἀκροναίεται κάμποση ὄρα. Ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ βγαίνει ἓνας γιαντρὸς).

ΟΛΟΙ. Γιαντρέ, γιαντρέ, πὼς εἶναι!...

Ἄ ΓΙΑΤΡΟΣ (κουνιώντας τὸ κεφάλι του). Ὅστε τὸ αἷμα τοῦκαμε καλὸ...

Ἄ Β'. (πέφτοντας στὸ ντιβάνι). Καμάρι μου! Βασιλιά μου (βυθίζεται σὲ λυγμούς).

Ἄ ΓΙΑΤΡΟΣ. Πρέπει νὰ τοῦ κάμουμε ζεστὸ λουτρὸ μὲ γάλα... Ἐτοιμάστε το, εἶπε ὁ Βεζίρης...

ΟΛΟΙ (μὲ προθυμίᾳ). Ἄμέσως, ἀμέσως!... (τρέχουν ποὺς πρῶτος βγαίνει ὁ Γ'. ὁ γιαντρὸς ξυμπαίνει στὴν κάμερα).

Ἄ Δ'. (ἀπὸ τὸ ντιβάνι). Μονάκρισο βλαστάρη μᾶς πὸ θὰ μᾶς ἀφήσεις;... (μπαίνει ἓνας ἀξιωματικός).

Ἄ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ. Ὁ Βεζίρης;

Ἄ Α'. Τί θέλεις;

Ἄ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ. Μὴ γριά λέει, ξέρει τὸ γιαντρικὸ πὸ θὰ κάμει καλὰ τὸ βασιλιά καὶ θέλει νὰ ἴδει τὸ βεζίρη.

(\*) Σημ. τοῦ ἐκδότη. Τὸ κομμάτι αὐτὸ ἀρχινεῖται στὸ χρονογράφο μὲ τούτα τὰ λόγια, ποῦναι σθημένα μὲ σταυρωτὲς γραμμές.

ΕΝΑΣ ἈΒΛΙΚΟΣ. Δὲν τὸλπιζε κανένας, ἀδερφέ.

ἌΛΛΟΣ. Σωστά. Μὴ κεινος ὁ παλαβὸς πὸν τὰ εἶρε, νὰ μὴν πει μαθὲς τίποτις...

ἌΛΛΟΣ. Τί νὰ σοῦ κάνει κι ἀφτός; Μπορεῖς νὰ ξηγῆσεις ἐσὺ ἀφτὰ τὰ μυστήρια; Τί νὰ σοῦ πει; Πολλὰ μ' ἔμαθε ἡ σπουδὴ μου, περὸστέρα τὰ χρόνια μου, μὰ στέκεται ἀδύνατο νὰ νιώσω τί τρέχει σ' ἀφτὴ τὴν περίσταση...

ἌΛΛΟΣ (κουνιώντας τοὺς ὄμους του). Δὲ θέλει θεολογία...

ἌΛΛΟΣ. Ἄν μποροῦσα νὰ ὑπόθετα πὼς πὼς κρύβεται μαγία στὴ μέση, καλὸ...

Ἄ Β'. Καὶ τί μπορεῖς νὰ ὑποθέτεις ἐσὺ;

Ἄ Γ'. Τίποτα. Μὲ βασανίζει τὸ ζήτημα ὁλόενα...

‘Ο Β’. Τι γριά είν’ άφτή;  
 ‘Ο Δ’. (σηκώνεται). Φέρετε τη λοιπόν γλίγορα.  
 (μπάνει και ό Β’.)

‘Ο Β’. Τό διατάξα. (ό άξιοματικός βγαίνει).

‘Ο Α’. (πτό φίλο). “Ε, σ’...κουνήσου κ’έσ’ λίγο.

“Εμπα μέσα νά ειδιοποιήσεις τό βεζίρη έσ’...

‘Ο ΦΙΛΟΣ μπιάνει στην άλλη κάμερα).

‘Ο Γ’. (κοιτάζοντάς τον). Τό φόρωμα νά μη λείπει.

‘Ο Δ’. Δέν τά καταλαβαίνω άφτά, άδερφέ.

‘Ο Β’. Και σέ τέτιες ώρες άκίμα ή προτίμηση νά μη λείπει.

‘Ο Α’. Τι νά κάμει κανείς, κι από... (μπάνει ό Βεζίρης με τό φίλο).

‘Ο ΒΕΖΙΡΗΣ. Τι τρέχει;

‘Ο Β’. Μιά γριά ζητάει νά σέ ιδεί. Ξέρει, λέει, τό γιατρικό πού θά κάμει καλά τό βασιλιά.

‘Ο ΒΕΖΙΡΗΣ. Πόδναι τη;

‘Ο Δ’. Θάν τή φέρει ό άζωματικός. Είναι κάτου.

‘Ο ΒΕΖΙΡΗΣ. Γρήγορα, γλίγορα λοιπόν ..(όλο πάλε ποιός πρώτος νά βγει ό Β’. προλαβαίνει).

‘Ο Γ’. (με σημείδια άπογνωστικά). Πώς είναι τόρα, έξοχώτατε;

‘Ο ΒΕΖΙΡΗΣ. Φρέικη!...φρέικη!... Τόν πνίγει ή ασφυξία (κλαίει άληθινά). Παιδάκι μου, άφέντη μου...

‘Ο Β’. (μπιάνοντας). “Ερχεται (μπάνει ή γριά κι ό άξιοματικός φαίνεται ως τήν πόρτα πού τήν όδηγεί).

‘Η ΓΡΙΑ. Προσκυνώ σας.

‘Ο ΦΙΛΟΣ (άξαφνα). ‘Η μάγισσα!...

ΟΛΟΙ. ‘Η μάγισσα!;...

‘Η ΓΡΙΑ. Πιός είναι; (βλέποντας τό φίλο). ‘Η άφεντιά του; Είμαι ή μάγισσα; και τί κανό ειδε από τή μάγισσα; “Αν βρίσκεται εκεί ή μάγισσα δέν τόν άφρησε;

‘Ο ΦΙΛΟΣ. ‘Η μάγισσα τού ‘Αρήγιανού!...

‘Η ΓΡΙΑ. Βεζίρη μου ό ‘Αρήγιανος και πάλε θάν τό σώσει τό βασιλόπουλο, έπως έσωσε και μένα.

ΟΛΟΙ. ‘Ο ‘Αρήγιανος;

‘Η ΓΡΙΑ. Νάσκε! νάσκε...

‘Ο ΒΕΖΙΡΗΣ (πτό συνήρθε) “Αφτό ήρθε; νά μάς πεις, γριά; άφτό είναι τό γιατρικό σου;... (άγριεμένα κοιτάει).

(‘Ακολουθεί)

**ΓΙΑΝΗΣ ΚΑΜΠΥΣΗΣ**

“Όσοι δέ βροδν δημόσια θέση ή ύπαλληλία σέ τράπεζα ή σ’ έφημερίδα εργασία πρόχειρη. Όσοι δέν εύχαριστούνται με τή δύσκολη καθημερινή δουλειά, φεύγουν στην ‘Αμερική όπου τρέχει τό χρυσάφι στους δρόμους! ‘Η τυχερή εργασία και τό εύκολο κέρδος στην ‘Αμερική βρίσκονται γιατί οι ‘Ελληνες δέν πρέπει νά κοπιάζουν και πάρα πολύ, είναι πολύτιμα όντα.

ΙΔΑΣ

## ΕΝΑ ΜΑΓΪΜΑ

“Εχω ένα μικρό έξάδερφο· είναι δέν είναι δυόμισι-τρίω χρονώ. Δέν είναι καθόλου χαριτωμένο άγγελουδι· άπεναντίας μάλιστα φαίνεται πώς θά γίνει ένας μάγκας πρώτης. Τά μάβρα του μάτια είναι γεμάτα πονηριά· κι όταν κανέναν ξένος τού μιλήσει μπροστά μας, άφίνει τη σεραπεάδα του κατ’ μέρος και τού ρίχνει κάτι ματιές, χωρίς όμως νά γυρίσει και τό κεφάλι, στραβιά-στραβιά με τήν κόχη τού ματιού, σά νά θέλει νά τόν ζυγίσει, νά καταλάβει τί λογής είναι άφτός, σά νά λέγει μέσω του: «Νά τόν κάνω φίλο, ή άρραγε καλύτερα θίναμ νά μπήξω τις φωνές;» — Τόν λένε ‘Αριστόδημο· μ’ άν τόν ρωτήσεις πώς τόν λένε, ‘Τσόγγιμε» άπαντά. ‘Ο άθρωπος ξέρει μονάχα τήν Κλητική, πού τόν φωνάζουνε ‘Αριστόδημο», μα πολλές φορές σου κάνει και τήν ‘Ονομαστική: «Πιός τ’όκανε άφτό;» — ‘Ο Τσόγγιμε», όπως όταν με δεϊ φωνάζει: «Κόμα» (άκόμα), σά νά λέμε, γλίγορα), έρχεται ό Πόρος· άκούει πού με φωνάζουν ‘Φλώρε», σημηματίζει λοιπόν άφτός άμέσως τήν όνομαστική και καθώς δε μπορεί νά πεί Φί, δός του «Πόρε» και «Πόρες».

Καθώς είμαι δάσκαλος μ’ άρέσουν τά παιδιά και μ’ ένδιαφέρο παρικολουθώ τη σιγανή πρόοδο πού κάνουν οι πω μικροί στη γλώσσα τους και οι μεγαλούτσικοι σά έγγλέζικο πού τούς μαθαίνω — Τόν είχα λοιπόν τό φιλαρίκο μου προχτές στην άγκαλιά μου και χαιδεβόμισταν. Πότε τού έστριψα τ’ άφτί, πότε μου τραβούσε τό μουσάκι. Με μπάτσιζε κείνος με τό χεράκι του έτσι σά χωριτά, τόν γαργάλεβα γώ στην κοιλίτσου του πού είναι φουσκωτή και ξερή σάν μικρό ταμπούρο (ό έρίφης ποτέ δέν τήν άφίνει άδειμ), και δός του γέλοι και κλωτσιές — Τόν ρωτούσα: «Καλός έν ό Τσόγγιμε;» ή άπάντηση «Καλένsh», «Καλή έν ή μητέρα;» «Καλή». «‘Ησυχος έν ό Κώτσος;» «‘Ησυχensh». Τόν ρωτώ ‘Η ‘Ελενίτσου;» Χωρίς νά πολυσυλλογιστώ, σά νά είχε βιασθεί άφτή τήν άνάκριση «‘Ησυχensh» μου λέγει, χωρίς άλλο ξέροντας πώς τό «ήσυχος» είναι «τριγενές και δικυτάληκτον!» — “Εξαφνα μιιά ιδέα μοίςρχεται. Σά δάσκαλος πού είμαι, είπα «‘Ας τού κάνω και λίγη γραμματική νά δοίμε τί ξέρει ό μάγκας». Τόν γαργάλεβα λοιπόν πάλι στην κοιλίτσου του για νά τόν φέρω σά κέρια, τού δίνω και μιιά ψυχιά άμύγδαλο πού μου βρίσκονταν στην τσέπη, και ξιναρχίζω τό διάλογο, στην άρχή άργά. «Καλός ό Τσόγγιμε;» «Καλένsh», «ό Κώτσος;» «Καλένsh», «ό Δημητρός;» «‘Ατshalensh» (άτάσθαλος!), «ή μητέρα;» «Καλή». “Υστερα γληγορότερα άνακατέβοντας τά άρσενικά ό-

νόμια με τὰ θηλυκά, καὶ πάντα ἀπαντοῦσε με τὸ ἐπίθετο βυλμένο στὸ σωστὸ τὸ γένος. — «Ἄς τὸν μπερδέσω τώρα κομμάτι» συλλογίστηκα, κι ἀρχίζω καὶ τὸν ρωτῶ: «Ὁ Κῶϊτος καλὸς ἔν ἢ καλή;» «Καλὸνsh» ἢ ἀπάντησι! «Ἡ Ἑλενίτσα ἦσυχῃ ἢ ἦσυχος;» «Ἡσυχῃ» ὁ διάβολος! «ὁ Δημητρός ἄτσαιλος ἢ ἄτσαιλη;» βάζοντας πάντα τὸ ἐπίθετο τοῦ ἀντίθετου γένους τελεφταῖο γιὰ νὰ τὸν μπερδέσω, μὰ «Ἀτchalensh» ὁ τσακπίνης ἀπαντᾷ. Σὲ δέκα φόρες πὸν τοῦ τὰ ἐπανάλαβα μόνο δυὸ φορές λάθεψε στὸ γένος, καὶ κεῖνο κατὰ τὸ τέλος πὸν ἄρχισε νὰ βυριέται ἀφτῆ τὴν παραξενῆ γυμναστικῆ καὶ νὰ μοῦ ζητᾷ «Μέντεςh, μέντεςh σθέλει ὁ Τσόγγιμες». Τοῦδωσα καναδυὸ καὶ τὸν ἄφηκα νὰ κυλιστεῖ στὸ πάτωμα καὶ σὺλλογίστηκα: Ὅστερα ἀπὸ τρία-τέσσερα χρόνια(βιουζοῖμυστε τὰ παιδιὰ μας νὰ τ' ἀποπαιδεύσουμε μεῖς οἱ Ρωμιοὶ γιὰ νὰ μὴν τᾶχουμε στὸ σπίτι) θὰ πάγει τὸ παιδί σκολεῖο καὶ κεῖ θὰ μάθει πὼς «τὸ μὲν καλὸς εἶναι τριγενὲς καὶ τρικατυληκτον, καλὸς, καλή, καλόν», τὸ ἦσυχος ὅμως τριγενὲς καὶ δικατυληκτον, ὁ καὶ ἢ ἦσυχος, τὸ ἦσυχον.» — Χωρὶς νὰ θέλω μοῦ ἦρτε στὸ νοῦ τοῦ Πάλλη τό:

Ψιλήν κι' ὄξειαν ἀπαιτεῖ  
κι' ἐμένα θεὸς νὰ μοῦ φανεῖ  
πὼς κάποια φώναζε φωνὴ  
Βρὲ τράβα του τ' ἀφτί, βρὲ τράβα του τ' ἀφτί.

Σαραντακλισηὶς

Φ. Π. ΦΛΩΡΙΔΗΣ

## ΟΝΕΙΡΟ

Ἄχ πὼς τὰ νεκρολούουδα στεφάνι  
Τὰ πύθησα, τ' ἀνάκραξα, ὀϊεμένα!  
Τόσο πὸν καὶ στὰ ὄνειρατα μοῦ ἐφάνη  
Πὼς εἶτανε τὰ μάτια μου κλεισμένα,  
Τὸ νεκρικό πὸν εὐώδιαζε λιβάνι  
Καὶ τὰ κερὰ τρογιῶ μου ἀναμμένα,  
Χέρι, σταυρό, στὸ στήθι νὰ μοῦ βάνει,  
Κι ὀλόγουρά μου πρόσωπα θλιμμένα.  
Τὸ τελευταῖο φιλή ὁ παπᾶς μοῦ ψάλλει,  
Καὶ με φιλεῖ ἕνας ἕνας καὶ ὀακρῶζει,  
Ὁ στεργνὸς τὸ νεκρόσκουτο γυρίζει  
Στ' ἀχνὸ τὸ πρόσωπό μου, καὶ προβάλλει  
Τὸ σκέπασμα ἕνας· κι ἄφαντῆ ἢ ψυχῆ μου  
Περίλυπῃ κοιτάζει τὸ κορμί μου.

Σφαιερὰ (Κέκυρας)

ΣΠΥΡΟΣ ΝΙΚΟΚΑΒΟΥΡΑΣ

## ΥΠΕΡΒΗΘΡΩΠΟΣ (\*)

8

Μὲ τράβηξε ἴσια στὸν καφενέ. Ἕνας κύριος μεῖ γιαιλιὰ καὶ μαλλιά μισόψαρα, μὰς ἐγενεψε ἀπὸ ἕνα τραπέζι. Ὁ Νίκος τὸν χαιρέτησε γερμανικὰ καὶ γερμανικὰ ἔκαμε τὴ σύστασή μας. Ὁ κύριος, ἀφοῦ εἶπε κατιτίς τοῦ Νίκου, γύρισε καὶ μεῖ ρώτησε γερμανικὰ κάτι κ' ἐμένα.

«Δὲν ξέρετε γερμανικὰ;» εἶπε ἄμα εἶδε πὼς τὸν κοιτάξα μεῖ ἀνοιχτὸ στόμα.

«Ὅτε τὸνομά σας δὲν κατάλαβα», τοῦ ἀπάντησα.

«Δόκτωρ Ζαμπακίδης», εἶπε καὶ μοῦ ξανάδωσε τὸ χέρι.

Ὁ Νίκος ἀρχισε νὰ μιλεῖ μαζί του γερμανικὰ. Μὰ γιὰ νὰ συνεννοηθοῦν ἔπρεπε νὰ ξαναλένε κ' οἱ δυὸ τὴ φράση ρωμέτικα.

«Προχώρεσε, βλέπω, ὁ ξάδερφός μου στὰ γερμανικὰ», εἶπα γιὰ νὰ πῶ κάτι καὶ γώ.

«Πολύ. ἔχει ταλέντο κ' ἐνθουσιασμὸ γι αὐτὴν τὴ γλώσσα. Κ' εἶναι ἀλήθεια ὡραία γλώσσα.»

«Ἐχω ἀκούσει τὸ ἐναντίο», εἶπα.

Ὁ Νίκος γέλασε: «Τᾶρέσουνε τὰ γαλλικὰ. Ἄμα ἀκούω γαλλικὰ σηγῶμαι στὰ γέλια.»

«Ὅχι δὰ μὴν εἶσαι ὑπερβολικός· καὶ τὰ γαλλικὰ εἶναι ὡραία γλώσσα», εἶπε ὁ Ζαμπακίδης.

«Ὁραία γιὰ καλαμπούρια. Ἄστεια σὰν τὸ λαὸ πὸν τὴ μιλεῖ. Μὲ πιάνουνε τὰ νεῦρα μου νάκούω γιὰ φραντσέζους», φώναξε ὁ Νίκος λαγγέθοντας.

«Ποῦ τοὺς ξέρεις τοὺς φραντσέζους;» τοῦ εἶπα.

«Γινώρισα ἕνα σωρὸ ὄλοι γελοῖοι. Ἐπειτα ξέρω δυστυχῶς τὴ φιλολογία τους. Γιὰ γυναῖκες. Ἐθνος πὸν δὲν ἔχει ἕναν ἀνώτερο ποιητὴ, ἕνα μουσικό, ἕνα ζωγράφο τῆς προκοπῆς. Ἀφίνω δὰ φιλόσοφο κανένανε!»

«Ξέχασες τὸ Ρουσσώ, γιὰ νὰ σοῦ πῶ μονάχα ἕναν», εἶπε ὁ Ζαμπακίδης.

«Ἔστω μὰ κι αὐτόνε τὸν καταδιώξανε. Ὁ Μεγάλος Φρειδερίκος τὸν ἔσωσε, ὅπως ἔσωσε καὶ τὸ Βολταῖρο.»

Ὁ Ζαμπακίδης τὸν κοιτάζει.

«Δὲν τοὺς σώζει ἕνας Ρουσσώ», ξακολούθησε ὁ Νίκος: «ἔπειτα κ' ἕκατὸ Ρουσσώ νάχανε βγάλει, δὲν ἐξιλεώνεται τὸ κακὸ πὸν κάμανε στὴν ἀνθρωπότητα.»

«Ποῖο κακό;» ρώτησα.

«Τὴν ἐπανάστασι.»

«Κ' ἔκαμε κακὸ ἢ ἐπανάστασι;»

«Τί μεγαλύτερο κακὸ ἤθελες! Ἐβγαλε στὴ μέση τὴ μεσαία τάξη.»

«Καὶ τὴν ἐπιστήμη», εἶπε ὁ Ζαμπακίδης.

«Ποῖα ἐπιστήμη; Τὴν ἀρνησι τῆς ζωῆς; Δὲ μ' ἀφίνεις, ἀδερφέ Δημητρώ· τᾶπαμε τόσες φορές βαριέμαι τὴ συζήτησι.»

«Εἶσαι ὑπερβολικός· ἔπειτα μοῦ φαίνεται πὼς

(\*) Κοίταξε ἀριθ. 442, 443, 444, 445 καὶ 446.

συγχύσεις λίγο τὰ πράματα», είπε ὁ Ζαμπακίδης με χαμόγελο.

«Ἐγὼ συγχύζω ἢ ἐσὺ δὲν ξέρεις τί σοῦ γίνε-  
ται;» φώναξε ὁ Νίκος. Ἦ γιατί σου ἀρνοῦμαι τὴν  
ὠφέλεια τῆς ἐπιστήμης σου γιὰ τὴ ζωὴ; Δὲν σοῦ τὸ  
ἀπόδειξα προχτὲς πὼς ἡ ἐπιστήμη ἔφαγε τὴν ἀρ-  
χαία Ἑλλάδα; Εἶδες τί ἀλλιεύτικα ἐγινε στὴ Ρώμη.  
Βλέπεις καὶ τὴ Γερμανία σήμερα.»

«Μὰ σοῦ εἶπα, πὼς δὲ σὲ κατάλαβα καλά»,  
εἶπε ὁ Ζαμπακίδης.

«Γι' αὐτὸ σὺ δῶσα κ' ἐγὼ νὰ διαβάσεις τὸ ἄρθρο  
μου, γιὰ νὰ μὲ καταλάβεις καλύτερα.»

«Δὲν τὸ κατάλαβα περισσότερο ἀπὸ τὰ λόγια  
σου.» Ὁ Ζαμπακίδης χαμογέλασε.

«Βέβαια θὰ πρόσεξες στὴ γλώσσα», εἶπε ὁ Νί-  
κος κι ἀρχίσανε νὰ συζητοῦνε τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.  
Ὁ Ζαμπακίδης ἔλεγε πὼς ἡ γλώσσα πρέπει νάχει  
μιὰ γραμματική, ὁ Νίκος ὑποστήριξε πὼς γραμμα-  
τικὴ εἶναι τὸ ἀτομικὸ αἴστημα. Θέλησα νάνακατε-  
ρῶ κ' ἐγὼ στὴν κουδέντα, μὰ τὰ μπέρδεψα γλῆ-  
γορα καὶ σῶπασα.

«Ἄσ' τα τώρα κ' ἔλα νὰ κάμουμε τὸ μάθημά  
μας», εἶπε τέλος τοῦ Νίκου ὁ Ζαμπακίδης.

Ἐκεῖνος ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του τὸ φύλλο  
τῆς γερμανικῆς γραμματικῆς.

Πῆρα μιὰ ἐφημερίδα νὰ διαβάσω γιὰ νὰ μὴν  
τοῦς ἐνοχλήσω.

Δὲ θὰ περάσανε πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας, δταν  
ἄκουσα τὴ φωνὴ τοῦ Ζαμπακίδη:

«Ἄ, ἄ! Ἔτσι δὲν κάνουμε τίποτα· πὼς θὰ πάμε  
παρακάτω;»

«Σοῦ εἶπα, τὴ γραμματικὴ τὴ βαριοῦμαι», εἶπε  
ὁ Νίκος καὶ χασμουρήθηκε.

«Τότε ἄψισε τὴν ἰδέα νὰ μάθεις γλώσσα. Χωρὶς  
γραμματικὴ εἶναι κόποι ἄδικοι», ξαναεἶπε ὁ Ζαμ-  
πακίδης.

Ὁ Νίκος γέλασε: «Σὺν καὶ μὲ νιάζει ἐμένα ἡ  
γλώσσα; Τὰ στοῦρμ καὶ ντράγγ δὲ γίνονται μὲ τὴ  
γραμματικὴ.»

Καὶ σηκώθηκε.

«Ἄντε κάμε το στὴν πρέφα τώρα. Καθίσανε  
καὶ σὲ καρτεροῦνε», τοῦ εἶπε ὁ Ζαμπακίδης με χα-  
μόγελο.

Πράματι σ' ἓνα τραπέζι παραπέρα προσμένανε  
τὸ Νίκο δυὸ κύριοι μὲ τὴν τράπουλα στὸ χέρι.

Ὁ κ. Ζαμπακίδης μὲ κοίταξε μιὰ στιγμὴ, ἄμα  
ἔφυγε ὁ Νίκος, δίχως νὰ μιλήσει.

«Αὐτὸ εἶναι τὸ μάθημα ποῦ κάνετε;» τονὲ ρώ-  
τησα γελώντας.

«Τὰ παίρνει ἀψὰ τὰ πράματα», μοῦ ἀπάντησε  
σὰ νὰ μὴν πρόσεξε τὸ ρώτημά μου. «Ἔτσι καὶ τώρα  
μὲ τὴ Γερμανία.»

«Σπουδάσατε στὴ Γερμανία;» τονὲ ρώτησα.

Ἐγνεψε μὲ τὸ κεφάλι.

«Νομικά;»

«Ὅχι· φιλοσοφία καὶ γεωλογία.»

«Κ' ἐξασκεῖτε—;»

«Γεωπονία στὸν κήπο μου», εἶπε μὲ χαμόγελο.  
Τὸν κοίταξα.

«Σὰς φαίνεται παράξενο;» μοῦ εἶπε· «αὐτοῦ  
τέλειωσε τὸ δικό μου τὸ στοῦρμ καὶ ντράγγ.»

«Τί εἶναι αὐτὸ τὸ στοῦρμ καὶ ντράγγ; Δὲ μὲ  
φωτίζετε!»

«Πνευματικὸς ἀναδρασμός, πὼς νὰ σὰς τὸ πῶ: κατὶ  
σὰν αὐτὸ ποῦ θέλει νὰ κάμει τώρα ὁ ξάδερφό σας.»

Καὶ μοῦ ζήτησε τὴν ἱστορικὴ του σημασία.

«Καὶ κάματε κ' ἐσεῖς ἐδῶ ἓνα τέτιο πράμα;»  
τονὲ ρώτησα.

«Ἐκαμα! Θέλησα δηλαδὴ νὰ κάμω, ὅπως κι ὁ  
Νίκος.»

«Εἴσαστε ποιητῆς κ' ἐσεῖς;»

«Ποῦ νὰ βρεθῶ ποιητῆς; Σὰς εἶπα, σπούδασα  
γεωλογία.»

Τὸν κοίταξα λίγο περιέργω.

Χαμογέλασε: «Ξαφνίζεστε, βλέπω. Νομίζετε  
πὼς δὲν μπορεῖ νὰ ὄνειρευτε κ' ἓνας γεωλόγος ἓνα  
στοῦρμ καὶ ντράγγ;»

Ξακολούθησα νὰ τὸν κοιτάζω.

«Ἐ λοιπόν, παρόμοια σὰν τὸν ξάδερφό σας θέ-  
λησα κ' ἐγὼ νάναμορφώσω.»

«Τὸν κλάδο σας;» ρώτησα σὰν εἶδα πὼς σῶπασε.

«Τί κλάδο μου! Μόνον τὸν κλάδο μου;»

«Τί ἄλλο...;»

«Τὴν κοινωνία δλάκερη, τὴ ζωὴ, τὸν κόσμο.  
Ν' ἀνατρέψω τὸν ἴδιο τὸ θεό.»

«Πὼς; μὲ τί τρόπο; Μὲ τὴ γεωλογία;»

«Μάλιστα, μὲ τὴ γεωλογία.»

«Δὲ σὰς καταλαβαίνω γιὰ πέστε μου», τοῦ εἶπα  
σὰν τὸν εἶδα πὼς ξανασῶπασε κοιτάζοντας κατὰ τὸ  
τραπέζι ποῦ εἶχε καθίσει ὁ Νίκος.

«Τί νὰ σὰς πῶ; Σὰς εἶπα σπούδασα στὴ Γερ-  
μανία. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ ποῦ λέει ὁ Νίκος τᾶκουσα  
κ' ἐγὼ ἐκεῖ. ἴσως κάπως λιγότερο συγχισμένα, μὲ  
αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάμει. Φτάνει πὼς τᾶκουσα καὶ  
φτάνει πὼς κατάλαβα πὼς ἡ ζωὴ δὲν πάει τὸν ἴσι  
δρόμο της. Ἦ εἶστε ἀντίθετος γνώμης.»

Συμφώνησα γιὰ νὰ μὴν τονὲ διακόψω.

«Ἐ λοιπόν, πίστεψα πὼς σ' αὐτὸ φταίει ἡ θρη-  
σκεία καὶ βιάστηκα νὰ πάρω τὰ διπλώματά μου καὶ  
νὰ γυρίσω ἐδῶ νὰ τὴ χτυπήσω.»

«Πὼς νὰ τὴ χτυπήσετε;»

«Νὰ πὼς κατάφερα τρεῖς ἄλλους φίλους μου,  
ποῦ σπουδάζανε κι αὐτοὶ στὴ Γερμανία καὶ κάναμε  
ἓνα σύλλογο, ομάδα, καθὼς τὴν εἶπαμε. Μαζέψαμε  
ἀναμεταξύ μας κάμποσα χρήματα, ἔγραψα ἐγὼ μιὰ  
μελέτη ἀναιρώντας τὴν ἰδέα τοῦ θεοῦ καὶ τὴ μω-  
σαϊκὴ κοσμογονία μὲ τὴ θεωρία τῆς γνώσης καὶ μὲ  
τὴ γεωλογικὴ ἐπιστήμη, δέσαμε τίς βάλιτζες μας,  
ἤρθαμε στὴν Ἀθήνα καὶ ρίξαμε τὴ μπόμπα.»

«Ποιὰ μπόμπα;»

«Τὴ μελέτη μου, ποῦ τὴν τυπώσαμε σὲ βιβλίο  
μὲ χρήματα τῆς κάσας μας.»

Σῶπασε μιὰ στιγμὴ χαμογελώντας.

«Ἐ, καὶ—;» ἔκαμα νὰ ρωτήσω.

«Τὸ ἀποτέλεσμα θέλετε νὰ πείτε: Κάποιος κα-  
λόγερος, ἀρχιμαντρίτης ἢ δεσπότης, δὲ θυμοῦμαι,  
ἀναίρεσε σὲ μιὰ ἐφημερίδα τὴ φιλοσοφικὴ βίαση τῆς  
μελέτης μου. Τὴ γεωλογικὴ μοῦ τὴν κουρέλιασε  
κάποιος ὄφηγητῆς τῆς γεωλογίας, ἀποδείχνοντας πὼς

είχα κάμει σφάλματα στη μετάφραση τῶν κειμένων πού εἶχα παραθέσει στὸ βιβλίο μου.»

«Κ' ἐσεῖς δὲν ἀπαντήσατε ;

«Τί νάπαντοῦσα ; Ὁ συνάδερφός μου γεωλόγος εἶχε δίκιο στὰ σφάλματα πού μοῦ βρήκε. Γι' αὐτὸ ἐπιμένω τώρα τοῦ Νίκου νὰ μὴν καταφρονεῖ τὴ γραμματικὴ !»

«Καὶ στὸν καλόγερο δὲν ἀπαντήσατε :»

«Σ' αὐτὸν εἶχα νάπαντήσω. Μὰ πού ; Ποιὰ ἐφημερίδα μοῦ ἀνοίγει τίς στήλες τῆς νὰ χτυπήσω τὴ θρησκεία ;»

«Γιατί δὲν τυπώνετε νέο βιβλίο ;»

«Μὲ τί χρήματα ; Ὁ πατέρας μου δὲ μοῦ ξανάστειλε πεντάρα. Δὲν ἤθελε οὔτε νὰ με δεῖ, σὰν ἔμαθε πὼς τὰβαλα μὲ τὸ Θεό.»

«Κ' ἢ κάσσα σας ;»

«Ποιὰ κάσσα ;»

«Τοῦ συλλόγου πού εἶπατε.»

«Ὁ σύλλογός μας διαλύθηκε.»

«Γιατί ;»

«Ὁι σύντροφοί μου δὲν τὸν καρτεροῦσαν τίτιον πόλεμο. Ὁι δὺὸ ἀπ' αὐτοῦς μάλιστα μὲ ἀποκηρύξανε στὸν τύπο, ἅμα διαδόθηκε πὼς εἶχαμε κρυφὴ ἐταιρεία γιὰ νὰ πολεμήσουμε τὴ θρησκεία.»

«Τόσο θάρρος εἶχανε ;»

«Τί θάρρος ; Κάμανε σὰ γνωστικοὶ ἀνθρώποι. Ὁ ἓνας εἶνε τώρα γιατρὸς μὲ μεγάλη πελατεία, ὁ ἄλλος τμηματάρχης σὲ κάπιο ὑπουργεῖο. Ὁ τρίτος, πού μοῦ ἔμεινε πιστότερος, δικηγόρος στὸ εἰρηνοδικεῖο τοῦ χωριοῦ του.»

«Κ' ἔπειτα τί ἔγινε ;»

«Ἀφοῦ ναβάγησε ἡ θρησκευτικὴ ἀνατροπὴ, γυρίσαμε τὸ νοῦ μὲ αὐτὸν τὸν τρίτο σὲ ἄλλη ἀναρσία. Θελήσαμε νὰ σηκώσουμε ἀναδρασμὸ σὲ ἄλλη σφαῖρα.»

«Σὲ ποιὰ ;»

«Τί ἀνάγκη νὰ τὸ μάθετε ; Φτάνει νὰ σὰς πῶ πὼς ἔλαβε τέλος χειρότερο. Ὁ σύντροφός μου κατάντησε στὸ εἰρηνοδικεῖο πού σὰς εἶπα, κ' ἐγὼ ἀφοῦ πείνασα καὶ γυμνήτεψα κάμποσα χρόνια στὴν Ἀθήνα, γύρισα ἐδῶ σὰν πέθανε ὁ πατέρας μου καὶ καλλιερῶ τὸν κῆπο κ' ἓνα μικρὸ ἀμπελάκι πού μοῦ ἄφησε, σὰ δὲν μπορούσε νὰ με ἀποκληρώσει ὀλοτέλα.»

«Τόσο κατάκαρδα τὸ πῆρε πού εἰσαστε ἄθρησκος ;»

«Ἐγὼ περισσότερο πού εἶταν ἐκεῖνος θρησκός. Ὅταν ἀργότερα πού ἔμαθε πὼς δυστυχῶ μοῦ ἔγραψε νὰ γυρίσω σπίτι, τοῦ ἔβαλα τὸν ὄρο νὰ μὴν πατήσῃ παπὰς στὸ κατόπλι ἃ μὲ θέλει νὰρθῶ. Δὲν τὸ δέχτηκε καὶ δὲν ἦρθα οὔτε στὸ θάνατό του, γιὰ νὰ μὴν ἀπαντηθῶ μὲ τοὺς παπάδες.»

«Τόσος φανατισμός !»

«Ἀρχές, βλέπετε *πριντοίπιεν*, καθὼς τίς λένε στὴ γλώσσα πού ἀγαπᾷ ὁ ξάδερφός σας.»

«Καὶ μένετε πιστὸς σ' αὐτές ;»

«Αὐτὸ εἶναι ἄλλο ζήτημα. Ὁ λόγος μας εἶτανε γιὰ τὸν ξάδερφό σας, πού παίρνει κι αὐτὸς ἀπὸ τὰ πράματα καὶ βιάζεται νὰ πάει στὴ Γερμανία.»

«Ἐἴστε τῆς ἰδέας νὰ μὴν πάει ;»

«Ἐγὼ ; Θεὸς φυλάξει ! Νὰ μὴ βιαστῆ, τοῦ λέω μονάχα. Νὰ καθίσει κανένα χρόνο ἀκόμα ἐδῶ μαζί μου, νὰ μάθει κάπως τὰ γερμανικά. Κ' ἔπειτα — πιστέβω θὰ σὰς εἶπε —»

Κούνησα τὸ κεφάλι δίχως νὰ τὸ θέλω.

«Γιὰ τὴ δουλιὰ πού λέμε, θάναι πιὸ σίγουρο νὰ περιμένουμε ἓνα χρόνο ἀκόμα.»

Τὸν κοίταξα.

«Ἀκούστε λοιπὸν νὰ σὰς τὰ πῶ μὲ τὴ σειρά, ἃ δὲ βαριέστε», ξακολούθησε. «Καθὼς σὰς εἶπα, ἔχω ἓναν κῆπο στὸ σπιτάκι πού κάθουμαι. Στὴν ἐξοχὴ εἶναι, μὰ πολὺ κοντά. Ἄ θέλετε, ἔρχεστε καμιά μέρα μὲ τὸ Νίκο νὰ δεῖτε τὰ κουνέλια, τίς κότες καὶ τίς μαλτέζικες κατσίκες μου. Αὐτὸ εἶναι ὄλο τὸ ζωικὸ βασίλειό μου μαζί μ' ἓνα μαντρόσκυλο καὶ δὺὸ γάτες. Τὸ φυτικὸ εἶναι πλουσιότερο· ἔλατε μόνος νὰ τὸ δεῖτε. Τώρα ἂς σὰς πῶ γιὰ τὸ ἀμπελάκι μου, γιατί αὐτὸ ἔχει σχέση μὲ τὸ θέμα. Καθὼς ἠακούσατε, τὰ κρασιὰ τοῦ τόπου δὲν ἀξίζουν καὶ πολὺ· δὲν ξέρει ὁ κόσμος νὰ τὰ κάμει, δὲ γινιάστηκε κανένας νὰ τὸν δηγῆσει.»

«Μὰ ἄκουσα πὼς ἡ Κυβέρνηση», ἔκαμα νὰ πῶ.

«Παρακαλῶ, ἀφίστε τὴν Κυβέρνηση. Δὲν μπερδεύουμαι στὰ πολιτικά.—Εἶναι ἀλήθεια πὼς λίγοι μὲ συμπαθοῦν ἐδῶ στὸν τόπο κι αὐτοὶ πολὺ λίγοι. Μὰ ἐγὼ τὸν ἀγαπῶ. Βλέπετε ἐδῶ γεννήθηκα, μεγάλωσα—ἀδυναμία τέλος, καθὼς τὸ λέει ὁ Νίκος. Ἀπὸ τὴ σκληρὴ ζωὴ, πού ἔχω κάμει τόσα χρόνια, συνήθισα τόσο στὴν ἀπλότητα ὥστε νὰ μοῦ φτάνει μόνο ὁ κῆπος μου γιὰ νὰ συντηροῦμαι. Ἔτσι τὸ ἀμπελάκι μου ἀπομένει σὰν περίσσεμα νὰ πείτε. Μιὰ στιγμὴ σκέφτηκα νὰ τὸ χάρισω στὸ δῆμο γιὰ τοὺς φτωχοὺς κ' ἔτσι νὰ γλύτωνα ἀπ' τὸ βᾶσανό του. Μὰ ὕστερα στοχάστηκα πὼς θὰ τὸ τρώγανε οἱ πλούσιοι καὶ μοῦ ἦρθε μιὰ ἄλλη ἰδέα. Νὰ κάμω δοκιμὲς μονάχος μου σ' αὐτὸ πὼς μπορούσε νὰ καλύτερέφει ὁ φυτός τοῦ τόπου καὶ νὰ γίνῃ τὸ κρασί περισσότερο τῆς προκοπῆς. Νὰ σὰς διηγθῶ τοὺς τρόπους πού ἔβαλα σ' ἐνέργεια, θὰ σὰς κουράσει. Φτάνει νὰ μάθετε πὼς ἦρθα σ' εὐχάριστα ἀποτελέσματα· βρήκα μιὰ μέθοδο νὰ μὴν ξυνίξει τὸ κρασί πρὶν ἀπ' τὸ χρόνο, καθὼς τὸ παθαίνουν ὅλα ἐδῶ. Τὸ μόνο πού μὲ βασανίζει ἀκόμα εἶναι τὸ χροῦμα. Δὲν μπορῶ νὰ βρῶ τὸ μέσο νὰ τὸ κάνω τόσο κίαρο ὅσο χρειάζεται. Γι' αὐτὸ λέω τοῦ Νίκου νὰ μὴ βιάζεται. Ἐγὼ ἐλπίζω νὰ τὸ καταφέρω ἴσα μὲ τὸ χρόνο.»

«Καὶ δὲ δεῖξατε τὴ μέθοδό σας καὶ στοὺς ἄλλους, νὰ τὴν ἐφαρμόσουνε κι αὐτοί ;»

Χαμογέλασε : «Φαίνεται πού δὲν ξέρετε ἀκόμα τὸν κόσμο. Ποιὸς ἀκούει ἀπὸ μέθοδο ; Ὁ κόσμος γιὰ νὰ πειστῆ, θέλει νὰ δεῖ πρῶτα θετικὰ πράματα. Ὁ καλύτερος ὁ τρόπος γιὰ νὰ διαδώσεις ἓνα νέο πράμα εἶναι νὰ τὸ ἐφαρμόσεις πραχτικά. Κ' ἐγὼ γιὰ νὰ πείσω ἐδῶ τὸν κόσμο, πρέπει νὰ μπορέσω νὰ διαδώσω τὴν ἐφέβρησή μου ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο. Μὰ γι' αὐτὸ ἐγὼ εἶμαι ἀνίκανος. Ἀδύνατο νὰ πείσω τὸν ἑαυτὸ μου νὰβγει πιὰ ἔξω ἀπὸ αὐτὸν τὸν τόπο.»

«Γιατί ;»

«Πολλὰ ρωτᾶτε. Σὰς φαίνουμαι παράξενος ; Ἄς σὰς τὸ πῶ. Γιατί φοβοῦμαι μὴν πεθάνω. Καὶ δὲν

είναι παράξενο μὴν πεθάνω ἀπὸ τὸ φόβου μου μόλις βγῶ ἀπ' τὸ σύνορο τοῦ τόπου.»

«Τόσο φοβάστε τὸ θάνατο;»

«Ὅχι τὸν ἴδιον τὸ θάνατο, μὰ τὸ θάνατο ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο μου. Παραξενέβεστε ἔ; Ἄς σὰς τὸ πῶ κι αὐτὸ ὁ πόθος μου εἶναι νὰ θαφτῶ σ' αὐτὸ τὸ χώμα ποὺ γεννήθηκα, νὰ αναπαφτῶ στὸν τάφο τῶν γονιῶν μου, πλάι στὸν πατέρα μου.» Σώπασε μιὰ στιγμή. «Ναί, πλάι στὸν πατέρα μου, μὴ μὲ κοιτάτε», ξακκλούθησε μὲ χαμόγελο. «θὰ θυμάστε ποὺ σὰς εἶπα πὼς δὲν ἤρθα νὰ τονέ δῶ ποὺ πέθαινε, γιὰ νὰ μὴν ἀπαντηθῶ μὲ τοὺς παπᾶδες. Ἄχ νὰ ξέρατε τί παράξενος ποὺ εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ τί κρυφὲς διπλές ποὺ ἔχει ἡ ψυχὴ του. Τί ὠφελεῖ ἂ θαρρεῖ κανένας πὼς μπορεῖ καὶ τίς ξεδιαλώνει. Κ' ἐγὼ φαντάζομαι πὼς τὸ μπορῶ, ὡστόσο κάθε Παρασκευὴ πᾶω στὸν τάφο τοῦ πατέρα μου καὶ τοῦ ἀνάβω ἓνα κερι. Ἀλλὰ μὲ κάματε κ' ἐφυγα ἀπὸ τὴν ὀμιλία μας. Τί λέγαμε;»

«Πὼς δὲ θέλετε νὰ ταξιδέψετε.»

«Ἄναί! Αἰσιπὸν ἔπρεπε νὰ βρῶ κάποιον ἄλλον—»

«Καὶ διαλέξατε τὸ Νίκο;» τὸν ἔκοψα γελώντας.

«Μὴ γελᾶτε, τὸ ξέρω ὅσο κ' ἐσεῖς πὼς δὲν εἶναι ὁ κατάλληλος. Πρῶτα γιατί εἶναι ἄνθρωπος ποὺ ἀκούει μόνο τίς ὁρμές του. Τώρα τὸν εἶδατε, ἄφισε τὸ μάθημά μας, ξέχασε τὰ μεγάλα ὄνειρα γιὰ τὴ διασκέδαση τῆς στιγμῆς. Ἐπειτα δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ θάπαιρνε τὸ ἔργο αὐτὸ μὲ τὴν ψυχὴ του, μὲ τὴν ἀγάπη τοῦ καινοῦ καλοῦ. Τὸ παίρνει μόνο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, γιατί τοῦ γίνεται μέσο νὰ πᾶει στὴ Γερμανία. Μὰ ἐμένανε μοῦ φτάνει αὐτό. Τὸ ζήτημά μου εἶναι νὰ βγεῖ τὸ κρασί μου ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἀμα τὸ καταφέρω αὐτό, θὰ πειστεῖ ὁ κόσμος καὶ ἄρθει μόνος του νὰ μοῦ γυρέψει νὰ τονέ φωτίσω, ἀντὶς νὰ τρέχω τώρα ἐγὼ νὰ τὸν πείσω μὲ τὰ λόγια. Κ' ἔτσι τελιώνει πιά τὸ ἔργο μου. Τὸ σκούντημα θέλω νὰ δώσω γώ, τὰ παραπέρα ἐρχονται μόνο τους. (θὰ τοὺς ξυπνήσει ἔλους τὸ συμφέρο. Μὲ καταλάδατε τώρα;»

«Σὰς κατάλαβα. Μὰ ὁ Νίκος!»

«Ἄς τονέ βοηθήσουμε κι αὐτὸν νὰ γίνῃ μέγας. Καλὸ καὶ τοῦτο γιὰ τὸν τόπο. Νὰ βγάλει ἓνα μεγάλον ποιητή.»

«Μεγάλος ποιητῆς ὁ Νίκος;» Γέλασα πάλι.

«Γιατί ὄχι; Δὲν ἔχει τόσους τὸ ρωμέτικο; Κ' ἓνας ὁ Νίκος παραπάνω.»

«Δὲν τονέ συμβουλέθετε καλύτερα νὰ πιάσει μιὰ δουλιὰ νὰ ζήσει;» εἶπα.

Χαμογέλασε: «Φαίνεστε πὼς δὲ σάλεψε μέσα σας ἡ ὁρμὴ γιὰ τὸ μεγάλο. Νὰ τονέ συμβουλέψω! Μὰ δὲ σὰς εἶπα πρὶν τὴν ἱστορία μου; θαρρεῖτε πὼς δὲ μὲ συμβουλέψανε κ' ἐμέ; Ἄχ δὲν τὸ ξέρετε πὼς κάνει εὐτυχισμένο τὸν ἄνθρωπο ἡ ἰδέα πὼς εἶναι κατιτίς ξεχωριστὸ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο. Μὴ νομίζετε πὼς θὰ σώσετε τὸν κόσμο ἂν ξερριζώσετε τέτιες ὁρμές.»

«Ὅχι τὸν κόσμο μὰ ἓνα νέο ἤθελα νὰ σώσω.»

Γέλασε δυνατὰ τώρα: «Δοκιμάστε ἀφοῦ τὸ θέλετε. Ὡστόσο πιδ πραχτικὸ θάτανε, ἀνίσως δοκιμάζατε κατιτίς ἄλλο. Καὶ γι αὐτὸ θὰ σὰς χρωστοῦσα

κ' ἐγὼ χάρη. Δὲν ξέρω ἂν τὸ προσέξατε πὼς εἶμαι ἀνήσυχος ἔλη τὴν ὥρα ποὺ μιλοῦμε. Ἔτσι εἶμαι πάντα σὰν κάθεται νὰ παίξει ὁ Νίκος. Σηκώνομαι γλήγορα καὶ φέβγω. Ἀφίνω καὶ τὸ σακί μου στὴ μέση, ποὺ παίζω κάποτε μ' ἓνα γιατρό. Καὶ τώρα ἂ δὲν ἐπιανα μ' ἐσὰς ἐδῶ κουβέντα, θάχα φύγει ἀπὸ ὦρα. Μὴ μὲ κοιτάτε, δὲν μπορῶ νὰ σὰς τὸ πῶ, πολὺ περισσότερο νὰ τὸ ξεστομίσω στὸν ἴδιον. Ἐσεῖς ἔχετε θάρρος πιδ πολὺ μαζί! του. Σὰς λέω πὼς δυστυχῶς τὸ ξέρουν κι ἄλλοι ἐδῶ μέσα καὶ τὸ μουρμουρίζουνε. Δὲ θάθελα νάμαι μπροστὰ ἂ βγεῖ ὀλότελα στὸ φόρο. Γι' αὐτὸ φέβγω. Ἄν νοιώθετε ἀπὸ τὸ παιγνίδι ποὺ παίζει, πηγαίνετε καθίστε κοντὰ του μιὰ στιγμή, βεβαιωθῆτε μόνος σας καὶ κάματε τὸ χρέος σας. Κάντε μου αὐτὴ τὴ χάρη καὶ συμπαθήατε με ποὺ σὰς ἀφίνω.»

Καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ χέρι του κ' ἐφυγε.

Μοῦ εἶχε πεῖ τὴν ὑποψία του καθαρότερα ἀπ' ὅσο φανταζότανε καὶ πρώτη ἰδέα κ' ἐμὲ εἶτανε νὰ σηκωθῶ νὰ φύγω. Μὰ ἡ περιέργεια μὲ κράτησε κι ἀποφάσισα καὶ πῆγα καὶ καθίσα κοντὰ στὸ Νίκο. Δὲν ἀργησα νὰ τὸ βεβαιωθῶ πὼς εἶτανε συνεννοημένος μὲ τὸν ἓναν ἀπὸ κείνους ποὺ παίζανε μαζί, καὶ γελοῦσανε τὸν ἄλλο.

«Δὲν τᾶφνεις τώρα νάβγοιμ' ἔξω λίγο», τοῦ εἶπα σιγὰ μιὰ στιγμή ποὺ εἶδα πὼς μποροῦσε νὰ φέσει τὸ παιγνίδι.

«Γύρισε σὲ λίγο νὰ μὲ πάρεις;», ἀπάντησε. Κέρδιζε κ' εἶτανε σὲ καλὴ διάθεση καὶ πείραζε τὸν ἄλλο ποὺ ἔχανε.

Βγήκα ἓναν περίπατο καὶ ξαναγύρισα Τονέ βρήκα τώρα ξαναμένο. Δὲν ἐπιανε καλὸ χαρτί καὶ τάχε βάλει μ' ἓναν παπᾶ, ποὺ εἶχε καθίσει στὸ πλευρὸ του κ' ἔκανε χᾶζι τὸ παιγνίδι. Δυστρέις ἄλλοι, ποὺ καθόντανε γύρο γελοῦσανε καὶ κάνανε νόημα τοῦ παπᾶ νὰ μὴ σηκωθεῖ.

Ἐανάφυγα καὶ γύρισα ἄμα νύχτωσε. Δὲν εἶταν ὁ παπᾶς ἐκεῖ καὶ καθίσα κοντὰ στὸ Νίκο.

«Θᾶργήσεις ἀκόμα;» τονέ ρώτησα.

«Τώρα καθὼς ἐμπλεξα», μοῦ ἀπάντησε. «δὲ βλέπεις πόσα μ' ἔχουνε γραμένο. Κάτσε λίγο, μπᾶς καὶ μοῦ φέρεις γούρι.»

Κάθησα, μὰ δὲν τὸν ὠφέλησα.

«Μοῦ τὸ κρέμασες κ' ἐσὺ ἄντε φέβγα. Πῆς σπιτί πὼς θὰ φάω ἔξω ἀπόψε», μοῦ εἶπε δίχως νὰ γυρίσει νὰ μὲ δεῖ.

(Ἀκολουθεῖ)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Βγήκε τὸ καινούριο βιβλίον τοῦ

Ι Δ Α

“ΟΣΟΙ ΖΩΝΤΑΝΟΙ,”

καὶ πουλιέται δυὸ δραχμὲς στὸ γραφεῖο τοῦ «ΝΟΪΜΑ». Στὸ ἐξωτερικὸν στέλνεται μὲ φρ. 2,25.



# Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

...

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

...

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

...

**Συντρομή χρονιατική:** Γιά την Ελλάδα και την Κρήτη άρ. 10. Γιά τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιά τις ἐπαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες συντρομές (β ἄρ. τὴν τριμηνία).—Κανέναν δὲ γράφεται συντρομητής ἂ δὲν προπλερώσει τὴ συντρομή του.

—><—

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μᾶς διπλὴ τιμὴ.

—><—

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, και στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

## ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΜΑΣ.—Τ' ΑΓΑΘΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ.—ΜΙΑ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ.—Ο ΦΤΑΙΣΤΗΣ.—ΟΙ ΚΟΥΛΟΥΒΑΚΙΣΜΟΙ.

**ΓΙΑΤΙ** δὲν καταγγείλαμε, λέει, τὸν κ. Κουλουμβάνη γιὰ ὄσες ψευτιές και συκοφαντίες δημοσίεψε τὸ «Συρίπ» (κοίταξε και περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμά» σελ. 475). **Κι ἂν τὸν καταγγέλναμε** μιά τρύπα στὸ νερὸ θὰ κάναμε. Ποιὸς θὰ μᾶς ἔδινε τὸ δίκιο μας; Τὸ δικαστήριον; Θὰ δώσει δίκιο σὲ μαλλιαροὺς, σ' ἀθρόωπους δηλ. τρελλοὺς και προδότες, τὸ δικαστήριον;

**Καμαρώστε τί γίνεται σήμερα** στὸ Βόλο. Ἀπὸ ἀπὸ τοὺς κατηγορούμενους, οἱ κ. κ. Οἰκονομάκης και Σαρτάσης, μὲ τις παληκαρίσιες και φωτεινὲς ἀπολογίες τους γκρεμίζουν ἕνα ἕνα ὅλα τὰ καλιότουβλα τῆς γελοίας κατηγορίας καταγγέλλουν πὼς ὅλη αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις δημιουργήθηκε γιὰ χρηματολογία ἀπὸ ἕναν πλαστογράφον και συστηματικὸν συκοφάντη και ἐκβιαστή!

**Κι ὁμως ἕνας ἐφότης δὲν τὰ λογαριάζει ὅλ' αὐτά,** τὰ κλωτσάει περιφρονητικώτατα, βουλώνει τ' αὐτιά του στὴν ἀλήθεια, κλείνει τὰ μάτια του στὸ φῶς, και ξεφουρνίζει ἕνα ἀσυνείδητον κατηγορητήριο. **Γιατί;** Ὡ, γιατί ὁ Οἰκονομάκης και ὁ Σαρτάσης εἶναι δημοτικιστάδες, εἶναι μαλλιαροὶ, και στὸ μυαλὸ τοῦ κ. Ἐφέτη δὲν μπορεί νὰ χωρέσει πὼς εἶναι δυνατό οἱ μαλλιαροὶ νὰ χωνε ποτὲ δίκιο.



ΜΑΣ τὸ εἶπανε νομικοὶ ποῦτuxe νὰ διαβάσουν τις ἀπο-

λογίες τῶν κατηγορούμενων και τὸ κατηγορητήριο τοῦ κ. Ἀμπελά, πὼς καθόλου παρῆξενον αὐριον τὸ Δικαστήριον νὰ καταδικάσει τὸ Δελμούζο και τοὺς ἄλλους και νὰν τοὺς ρίξει στὶς φυλακές.

Ἐφταίει ὕστερ' ἀπὸ ἕνα τέτιον κατηγορητήριο τί θὰ κάνουν οἱ δικαστές; Θ' ἀθώωσουν τοὺς κατηγορούμενους, ἀποδοκιμάζοντας ἔτσι ἕναν ἀνώτερον δικαστὴ τὸν σύνταξε τὸ κατηγορητήριο; Ὅχι δά! Τέτια και τόση λευτεριά σκέψης οἱ μανιατῖνοι μας ἀκόμα δὲν τὴ χαρήκανε. Ὁ Ἱρωτοδίκης δὲν μπορεί νὰ βρεῖ ποτὲ λαθεμένη τὴ γνώμη τοῦ Ἐφέτη κι ὁ Ἐφέτης δὲν εἶναι κουτὸς νὰ καταγγεῖλει γι' ἀνόητον τὸν ἀνώτερό του, τὸν Ἀρεοπαγίτη.

Κι ὅλον αὐτόνε τὸ σεβασμὸ στὴν ἱεραρχία, ἄς τὸν πλερώνουν οἱ ραγιαδες, κι ὅτα μάλιστα τὸχει νάναι και μαλλιαροί.



**ΚΑΠΙΟΣ** προφήτεψε τελευταῖα στὸ «Νουμά» πὼς νέος, ἀγριότερος διωγμὸς θὰρχινίσει κατὰ τῆς δημοτικῆς. Ὅσο ἀπλώνεται ὁ ἀγώνας, τόσο πιδ πολὺ θὰ φανατίζει τοὺς ἀντίθετους, τόσο πιδ πολὺ θὰν τοὺς ἐξαγριώνει.

Και νά, πὸν γλήγορα γλήγορα ἡ προφητεία του ἀλήθεψε. Ὁ Βόλος νέους μάρτυρες και νέους ἥρωες τῆς Ἰδέας μᾶς δίνει σήμερα. Θὰ γίνει αὐριον μεθυρίον και ἡ δίκη και ὁ σκολαστικισμὸς θὰ φάει τὴ γερὴ ματσουκιά και τὸ φῶς τῆς Ἀλήθειας θὰ ξεχυθεῖ ἀπὸ τις πόρτες κι ἀπὸ τὰ παράθυρα τοῦ δικαστηρίου νὰ φωτίσει τὸν κόσμον.



**ΚΑΜΑΡΩΣ' ΤΑ,** κ. Λαγοπάτη. Και τὰ ρούβλια παίρνουνε σπουδαῖο μέρος στὰ Βολιώτικα μασκαράλῃκια. Διάβασε τὴν ἀπολογία τοῦ Οἰκονομάκη. Κοντά σ' ἄλλα, βρέθηκε ὁ ἀθρόωπος ὑποχρεωμένος νὰποδείξει και πὼς δὲν παίρνει ρούβλια.

Και ὅλ' αὐτὰ τὰ φταῖς τοῦ λόγον σου, κ. Λαγοπάτη. Τοῦ λόγον σου και οἱ συνεπίτροποι σου. Ἄν ἐνεργούσατε τίμια και μὲ ζῆλον, ἂν τελιώνατε τὸ ἔργον πὸν σᾶς μπιστεύτηκε ἡ Βουλὴ, σήμερα τὰ ρούβλια δὲ θὰν τάνάφερνε πιδ κανεῖς. Ἴσως νὰ μὴ παρουσιαζότανε και στὸν κ. Ἀμπελά ἡ εὐκαιρία νὰ μᾶς στραβώσει μὲ τὰ δικαστικά του φῶτα. Τὸ κρίμα στὸ λαμὸ σου, κ. Λαγοπάτη.



**ΜΙΣΤΡΙΩΤΙΣΜΟΙ** = ἀνοησίες και δημοκοπίες. **Κουλουμβακισμοὶ** = ψευτιές και συκοφαντίες. Δὲν τὸ λέμε ἐμεῖς. Τὸ λένε οἱ δασκάλοι στὴ δῆλωσή τους πὸν δημοσίεψανε στὸ «Ἐμπρός» τῆς περασμένης Παρασκευῆς και πὸν τὴ δημοσιεύουμε και μεῖς σήμερα σ' ἄλλη σελίδα.

Κι ἂν πάρουμε τοὺς προχειρότερους (μὰ ὄχι και χειρότερους) γλωσσαμύνητες:

**Μιστριώτης** = ἀνόητος και δημοκόπος.

**Κουλουμβάνης** = ψευτής και συκοφάντης.

**Κούρτοβιν** = πλαστογράφος κ ἐκβιαστής

καίμε τὴν ἄμοιρη Καθαρεύουσα πὸν ὄσον φταίστρα κι ἂν εἶναι δὲν τῆς ἄξιζε νὰ πέσει και σὲ τέτια χέρια παστρικά.

## ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ

Σιγά-σιγά ή σελήνη άνεβαίνει στο μεσουράνημά της και χύνει πλέριο τὸ ἀπαλό της χᾶδι. Ἡ φύση ἔλη παραδόθηκε σ' αὐτή τὴν ἡδονή και γλυκονα- νουρισμένη ἀπὸ τὸ παραπονιάρικο τραγούδι τοῦ γκιώνη κοιμάται ἡσυχα στὴν πένθιμη γαλήνη.

Αὐτὸ τὸ πένθιμο τῆς νυχτιάς, πὸν ναρκώνει τις αἰσθησες γιὰ νᾶφήση καθάρια τὴν ἀντίληψη και μόνο τὴ λεπτὴ αἰσθηση, με τράβηξε μακριὰ ἀπὸ τὴν πόλη σ' ἓνα μαγευτικὸ βουνό, στὴν ἐρημιὰ ὅπου κανένας νοιώθει τὸ κάθε ἀπόκρυφο τῆς φύσης. Μιὰ σιγαλιὰ νεκρικὴ ἀπλώνεται ὀλόγυρά μου· σιγαλιὰ σα- θανωμένη με τ' ἀσημένιο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Μόνη ὀλομόναχη ἐγώ, σ' αὐτὸ τὸ μυστήριο τῆς νύχτας, μακριὰ ἀπὸ τὸ κάθε τί, πὸν μπορεῖ νᾶ ξυ- πνήση μέσα μου τοὺς ὕλιστικούς μου πόθους. Τότε σ' αὐτὴ στὴν ὁμορφὴ φύση, πὸν ἀπέραντη καθὼς εἴ- τανε μοῦδειχνε φανερά τὴ λευτεριά μου, ἔνοιωσα κά- τι, πὸν πρώτη φορὰ τῆνοιωθα βαθειὰ μου. Ὅσο ἀνέ- δαινα τὸ βουνὸ και τὸ διάστημά ἀπὸ τὴν πόλη πιὸ πολὺ μᾶς χώριζε, τόσο αἰστανόμουνα τὸν ἑαυτὸ μου λείτερο ἀπὸ κάτι, πὸν τὸν κρατοῦσε σφιχτοδεμένο. Ὁ νοὺς μου ξεσκεπαζότανε ἀπὸ ἓνα βαρὸ και σκο- τεινὸ πέπλο και ἡ καρδιά μου ἡσυχη, γαλήνια χτυ- ποῦσε. Τότε ἔνοιωσα γιὰ πρώτη φορὰ τὸν ἑαυτὸ μου, εἴταν ἡ πρώτη γνωριμιὰ πούκανα μαζί του. Πόσο δύσκολα τὸν γνωρίζει κανένας, πόσο σπάνια ζεῖ μ' αὐτόνε και πόσο εὐκολα τὸν περιφρονεῖ χωρὶς νᾶ τοῦ δίνει τὴν παραμικρότερη σημασία! Ὡστόσο ἀκριβὰ πληρώνουμε αὐτὴ τὴν περιφρόνηση χωρὶς νᾶ τὸ κα- ταλαθαίνουμε. Ζοῦμε πάντα με τὰ πράματα τόσο πὸν μᾶς σκλαθώνουμε και δὲν κάνουμε πιὰ οὔτε στιγμὴ χωρὶς αὐτά.

Ἔτσι ἀντικρύζουμε κάτι πὸν λάμπει στὰ μάτια μας, μᾶς φαίνεται ὄρατο, μᾶς ἀρέσει, πάμε κοντά του, αὐτὸ μᾶς τραβά, μᾶς μεθάει, μὰ μόλις συνέλ- θουμε, ἀλλοίμονο! ἐκεῖνο τ' ὄρατο κάτι μᾶς ἄφησε στὴν ἄκρη κάποιου γκρεμοῦ.....

Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐτυχία πὸν μᾶς χαρίζει τὰ «πρά- ματα» χωρὶς νᾶ θέλουμε νᾶ καταλάβουμε πὼς τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία μᾶς τὴ χαρίζει μονάχα ὁ ἑαυτὸς μας. Ὅλα γύρω μας εἶναι πλάνη. Ὅλ' αὐτὰ πὸν μᾶς ἔχουνε δεμένους, ὅλα σβουῶνε, ὅλα πεθαίνουνε. Ἔτσι και ἡ ἡσυχία τους σβύνει. Μοιάζει σὰν τὰ λου- λούδια, τὰ κρατοῦμε στὰ χέρια μας γιομάτα ζωὴ και μῦρο, μ' ἀρχίζουμε νᾶ σιγοπεθαίνουνε, τὸ μῦρο τους σβύνει και δὲ μᾶς ἀπομένουμε παρὰ φυλλαράκια ξε- ρὰ κιτρινασμένα, πὸν μᾶς θυμίζουμε με κάποια εἰ- ρωνεία τὴν περασμένη ζωὴ.....

Βρίσκουνε πολλοὶ τὴν ἡδονή, γιὰ μιὰ στιγμὴ στὸν ἔρωτα και παραξηγώντας αὐτὴ τὴν πρόσκαιρη ἡδονὴ τὴ λένε «εὐτυχία» χωρὶς νᾶ μετρήσουν τὸν πόνο πὸν προξενάει κι ἀφήνει γιὰ πάντα ὁ ἔρωτας....

Ἄνθρωπε! νίκησε τὴν ἀδυναμία, πὸν σὲ σκλα- θώνει, σπάσε τις ἀλυσίδες, πὸν σ' ἔχουνε δεμένο με τὰ πράματα, νίκησε αὐτὴ τὴ σκλαβιά τὴν ἀπόλαυση ὅπου σὲ σπρώχνει μιὰ ἔρμη. Καὶ μεῖνε μοναχός! Ζήσε με τὸν ἑαυτὸ σου λείτερος. Καὶ τότε πὸν δὲ θὰ σὲ κρατῆ πιὰ τίποτε, με τίποτε δὲ θὰσαι πιὰ δεμέ- νος· ἔμπα μέσα στὸν ἑαυτὸ σου, μελέτησέ τονε καλά, ἀνάλυσε τον, κράτα τον σιμά σου, πάντα μαζί σου. Τότε τὴ χαρὰ και τὴν εὐτυχία πὸν θὰ νοιώσης θὰ τὴν αἰσταντῆς στὸ κορφίμαό του, γιὰτι εἶναι δικὸ σου γέννημα. Κ' εἶναι εὐτυχία ἀσβουστη πὸν τότε θὰ πεθάνη ὅταν και σὺ θὰ σβύσης. Εἶναι ἡ ἀληθινὴ εὐ- τυχία πὸν δύσκολα τὴ γνωρίζουμε σὰν και τὸν ἑαυτὸ μας, πὸν μέσα του τὴν κρύβει. Πόσο ψηλὰ φτάνει ὁ νικητῆς τῆς ἀδυναμίας του, ὁ κάτοχος τοῦ ἐγὼ του!



Ἡ σελήνη ἄρχισε νᾶ γέρνει. Ἐγὼ βρίσκόμενα ἀκόμα στὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ και στὴν κορφὴ τῆς νίκης μου! Εἶμουνα δικιά μου! Τ' ἀεράκι με τὸ μυ- στικὸ του ψιθύρισμα και τ' ἀπαλό του χᾶδι, πού- μοιαζε σὰν ἑλαφρὸ φτερούγισμα πουλιοῦ, εἴτανε ἡ ἀρμονία τῆς αἰσθησῆς μου και τοῦ ἐγὼ μου, πὸν ἀγ- γίζε τὸ ἀπειρο· μεγάλωνε σὰν αὐτὸ και τίλιζε τὸ κορμί μου, τὸ μυαλό μου ὅπως κι αὐτὸ τὴ φύση ἔλη.

... Ἡ σελήνη ὀλοένα κατέβαινε. Ἐγὼ ἀκόμη βρίσκόμενα τόσο ψηλὰ! Μὰ παρακολουθώντας τὸ κατέβασμα τοῦ φεγγαριοῦ, ἀντίκρισα μακριὰ στὸ βά-θος τὰ φανάρια τῆς πόλης! Ἐνα τᾶκ! με τίναξε, τὸ ἴδιο πὸν μᾶς ξυπνᾶ ἀπὸ τὸν ὕπνο μας. Καὶ βυθί- ζοντας τὰ μάτια μου στὸ βάθος ἀρχίζα νᾶ σιγοκατε- βαίνω, μὰ μαζί! μου σιγά-σιγά κατέβαινε και τὸ ἐγὼ μου! Ἡ νίκη μου ἔπεφτε και κείνα τὰ φανάρια πὸν πρῶτα τὰ κοίταξα με εἰρωνεία, τώρα τὰ νοιώθω νᾶ με τραβοῦνε, σὰν κάτι νᾶ μᾶς ἐνώνη!

Μὲ πόνο τώρα ξανανοιώθω τὴ σκλαβιά μου. Γιὰ μιὰ στιγμὴ βρέθηκα λείτερη· εἴτανε ξεγέλασμα πὼς τάχα μποροῦσα νᾶ γίνω ἀλλοιώτικος ἄνθρωπος.

Εἴταν ἀργά. Ὅσο ψηλὰ κι ἂν ἔφτασα, πάλι σι- γοκατέβηκα και ξαναγέννηκα ὁ ἄνθρωπος, ὁ σκλα- θος ἄνθρωπος, τοῦ κάθε τί.

Μὲ πόση κούραση σηκώνω τὸ κεφάλι μου νᾶ δῶ τὴν κορφὴ πὸν πρῶτα βρίσκόμενα. Τώρα με σκυφτὸ κεφάλι τραβῶ γιὰ τὴν πόλη.

Εἶναι στρωτὸς ὁ δρόμος, ὅλα μοῦ ψιθυρίζουν ἐμ- πρὸς! Καὶ τὰ φανάρια πὸν μεγαλώνει ὀλοένα τὸ φῶς τους με τραβοῦνε, κάτι μοῦ λένε, κάτι μοῦ θυμί-

ζουνε και μου κράζουν έλα! Ναι, τὰ εἰρωνικά φανάρια πού χύνουνε τὸ ψεύτικο φῶς.

Ἀθήνα, 1911.

AIMILIA M. KARABIA

## Ἡ Κοινή Γνώμη

ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΑΡΑΤΑ ΕΝΟΥΣ ΚΟΣΜΟΥ ΠΟΥ ΖΗ

Φίλε «Νουμά»,

Εἴταν γλυκεῖα χαραγγή — ὥρα πού τὰ πουλιά, τὰ χελιδόνια καὶ οἱ πέρδικες συγχολαοῦν καὶ λένε τόσες ὁμορφιές — ἔταν ξεκίνησα ἀπὸ τὸ χωριό μου γιὰ τὸν Πύργο — ἓνα πόρτο, ἐμπορικὸς τόπος, σιμὰ μας. Πήγαίνα γιὰ κάποια μου ὑπόθεσι ἐμπορικὴ, καὶ σημαντικὴ κάπως, καὶ γιὰ τοῦτο ὅλο βιασύνη εἴμουνε, καὶ στίς ὄχτῳ, πρωί, ἔφτασα. Λογάριαζα νὰ ξεκουρασθῶ λιγάκι καὶ νὰ τραβήξω μετὰ, ἴσια στὸ γραφεῖο πού μαζί του εἶχα νὰ κάνω. Μὰ δὲν πρόφτασα οὔτε κατὰ νὰ παραγγείλω στὸ ξενοδοχεῖο πού κατέδηκα, ἔταν ἀπὸ κάποια ἔσυχια καὶ ἀκινήσι, καὶ ἀπὸ κάποια ἐπισημότητα πού ἐνοιωσα γύρω μου, μ' ἔλτι τὴ ζάλη καὶ τὴν ἀφαιρημάδα πούχα ἐξ αἰτίας τῆς δουλειᾶς μου, κατάλαβα πῶς τὴν εἶχα πάθει: Εἴταν γιορτὴ βασιλικὴ — σημαιοστόλιστος ὁ Πύργος ὅλος, κ' ἐσήμαιναν τὰ σημαντρα τὴν ὥρα κείνη καλώντας τοὺς ὑπηκόους στὴν ἐκκλησιὰ γιὰ δοξολογία.

— Κρίμας στοὺς κόπους μου. Σκοτώθηκα στὸ δρόμο, κατακούρασα τᾶλόγό μου, γιὰ νὰ προκάμω. Οὐ, καὶ νὰ μὴν τὸ ξέρω πῶς εἴτανε γιορτὴ. Κρίμας. Ὅλα κλειστά. Κανένα γραφεῖο δὲ δουλέβει, καὶ πὺς λίγο τὰ κυβερνητικὰ. Τὴν εἶχα πάθει, δηλ. εἶχα λαχταρίσει, βιαστεῖ καὶ κουραστεῖ, στὰ χαμένα. Βγήκα σὲ λίγο. Πήγα νὰνταμόσω κάποιους φίλους μου. Τοὺς βρήκα ἔτοιμους νὰ πάνε κάπου, καὶ μου προτείνανε καὶ μένα: Νὰ πάμε σὴν παράτα τὴ στρατιωτικὴ πού θὰ γίνη πάνου στὸ Μπουλεβάρι. Καὶ νὰ, τί θέλω νὰ σοῦ πῶ, ἀγαπημένε μου «Νουμά», γιὰ τὴν παράτα τούτη.

Νὰ σοῦ τὴν περιγράψω ἀνάγκη, καμμιά, βέβαια. Ἐχετε καὶ σεις στρατὸ καὶ κάτου, καὶ παράτες ἔσες θέλεις. Μὰ — θὰ μοῦ πῆς, ἄλλος τοῦτος ὁ στρατὸς καὶ ἄλλος κείνος. Ὁ βουργάρικος ὁ στρατὸς, λένε, εἶναι πειθαρχικός, ταχτικός, σὲ μηχανή, κτλ. Ναι, μὰ, ἔπως νᾶναι, στρατὸς καὶ ὁ ἓνας, στρατὸς καὶ ὁ ἄλλος. Ἐπειτα, νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν ξέρω καὶ πῶς νὰ περιγράψω μιὰ παράτα. Ἐνα μονάχα πράμα θέλω νὰ σοῦ πῶ ἀπ' ἀφτῆ. Θὰ ξέρης πῶς στίς παράτες,

ἔταν τελειώνουν καὶ περνᾶ ὁ στρατὸς διμοιρίες — διμοιρίες μπροστὰ ἀπὸ τοὺς μεγάλους — Συνταγματάρχες ἢ στρατάρχες κτλ. —, ὁ ἀρχηγὸς τῆς παράτας, σᾶλογο πάνου, χαιρετᾶ τοὺς στρατιώτες. Ἔτσι ἐγινε καὶ τούτη τὴ φορὰ: Τὰ παλληκάρια, μὲ τὰ τουφέκια στὸν ὦμο, ἀλύγιστα καὶ ἐλδύροσα, περνοῦσαν ἀπὸ τὸ συνταγματάρχη τοὺς μπροστὰ, καὶ κείνος, μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι, ἀπὸ τᾶλόγό του πάνου «Ἰντραβέητε μομτσέτα» τοὺς ἔκραζε. «Ἐντράφ ζελάιμ» ἀπαντοῦσαν κείνοι. Καὶ εἴταν ἡ ἀπάντησι ἀπὸ καρδιᾶς πού πάανε γερά, τὸ ἐνοιωθες ἀπὸ τὴ φωνή, γιομάτη ἐνθουσιασμό. Νὰ σοῦ πῶ, μαζί τους, ἐνθουσιάστηκα κ' ἐγώ. — Γειά σας παιδιὰ, νὰ σοῦ φωνάξω, ὁ καπετάνιος σου, «καὶ νᾶσαι γερός πιθιμούμε» νᾶντι χαιρετᾶς ἐσὺ, ξέρεις τί πάει νὰ πῆ; Συντρομάζεις, βράζεις. Χαιρετᾶς, καὶ χαιρετᾶς, σὴν παλληκάρι, τὸ παλληκάρι. «Γειά σου». Τὸ «γειά σου» πού σοῦ λέν οἱ φίλοι σου. Τὸ «γειά σου» πού, ὄντας φέρθηκες σὴν παλληκάρι, ἤρθε χαιρετισμός καὶ ἀμοιδή πρὸς τὴν ψυχὴ σου. Τὸ «γειά σου» πού σοῦ εἶπε ἡ μάννα σου ἔταν, σὴν πόρτα στέκοντας; σ' ἀποχαιρέταγε. Τὸ «γειά σου» πού σοῦ εἶπε ἡ ἀδερφούλα σου καὶ ὅλοι οἱ ἔδικοί σου ἔταν ἐφεδες. Τὸ «γειά σου» τὸ γλυκὸ καὶ τὸ ψυχοπαρήγορο πού σοῦ ψιθύρισε σὰτζι ἡ καλὴ σου, καὶ πού μ' ἀφτὸ σοῦ ἔδωκε καὶ πήρε τὸ στερνὸ φιλι. — Γειά σας. Ναι, γειά μας. Γειά μας, νὰ πάμε καὶ σὴν πόλεμο καὶ ἔπου ἄλλοῦ πρέπει, καὶ πάλι νὰ τᾶκούσουμε τὸ «γειά σου» ἀπὸ τίς μάννες μας καὶ ἀπὸ τοὺς σπιτικούς μας, καὶ ἀπὸ τὴν καλὴ του ὁ καθέννας μας.

Νὰ, ἡ προκοπή! Τὸ «Ἰντραβέητε μομτσέτα» εἶναι τὸ δικὸ μας τὸ «γειά σας παιδιὰ». Ἀφτὸ καὶ ὁ τσομπάνος, καὶ ὁ σκαφτιάς, καὶ ὁ ἔμπορος. Ἀφτὸ κ' ἡ μάννα, καὶ ὅλοι οἱ σπιτικοί, καὶ ἡ καλὴ σου. Ἀφτὸ παντοῦ, καὶ ἀφτὸ ἀπ' ὅλους. Μ' ἀφτὸ καὶ ὁ στρατιώτης ἀπὸ τὸν καπετάνιο του καὶ ἀπὸ τὸ βασιλιά του χαιρετιέται. Θυμοῦμαι, πρὶν κάμποσα χρόνια, σὲ κάτι μεγάλα γυμνάσια πούτανε καὶ ὁ Φερντινάντος, ἔτσι πάλι, στὸ τέλος, εἶχε γίνει παράτα. Καὶ χαιρετοῦσε ὁ βασιλιάς. Ὅμως, ἐκεῖ πού περνοῦσε ἓνα μέρος ἵππικῶ, κάποιο ἄλογο παραστράτησε. Λάθος ἐγινε. Μὰ λάθος δὲν κάνει ἑ καλὸς ὁ στρατιώτης. Καὶ ὁ βασιλιάς τοὺς ἔκραζε — γειά σας παιδιὰ, μὰ προσέχετε καὶ τᾶλόγατά σας — ὄχι «χαιρέτε παιδες, πλὴν τοὺς ἵππους, κτλ.». Πῶς δὲ θὰ προκίψη ἓνα τέτοιον ἔθνος, πού ζῆ μὲ τὴ ζωή; Ἐλα τώρα καὶ στοὺς δικούς μας. «Χαιρέτε στρατιώται» σίγουρα θὰ θέλῃ ἡ Κουκουδάγια ἢ μπαλασαμωμένη. «Ἀντιχαιρέτε, ἢ ἀνθυγιαίνετε κτλ.» θὰ λένε τὰ κακόμερα τὰ παλληκάρια. Τί μοῦ μέλει ἐμένα μὲ τὸ «χαιρέτε» καὶ μὲ τὸ «ἀνθυγιαίνετε» καὶ μ' ὅλα τούτα τὰ μαραμέ-

να, τὰ νεκρά, τὰ ἄζωα; Ναι, δὲ σοῦ μέλει, μὰ καὶ δὲν προκόφτεις. Ναι, δὲν προκόφτουμε, παῖδιά, νοιώστε το, μὰς χρειάζεται Ζωή, γιατί Ζωή εἶναι Ἀλήθεια. Καὶ Ζωή καὶ Ἀλήθεια εἶναι ἡ γλώσσα τῆς μάνας μας. Σύρτε καὶ ἀγοράσετε ἓνα βιβλίο πού τὸ λένε «Γαξίδι». Διαβάστε το καὶ ρουφήξτε το. Γιομίστε τὴν ψυχὴ σας μὲ γειά. Καὶ προσέξτε τὸ τελευταῖο τὸ κεφάλαιο. «Στρατὸς» ἐπιγράφεται. Προσέξτε καὶ πιστέψτε πὼς «Γειά σας παλληκάρια καὶ παιδιὰ μου, Μπρός! Κ' ἐγὼ μαζί σας» πρέπει νάβῃ ἡ γλώσσα τοῦ βασιλιά σας. Καὶ σεῖς «Γειά σου, βασιλιά μας καὶ πατέρα μας, μαζί σου στὴ φωτιά ἐρχόμαστε» πρέπει νάπαντᾶτε. Ναι, ἔτσι ἔπως λένε οἱ στρατιῶτες ὅλου τοῦ κόσμου. Πάρτε το καὶ σεῖς ἀπόφαση καὶ ζητήστε τὴ γλώσσα σας ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους, γιατί, πῆτε τους, θέλετε νὰ προκόψετε. Καὶ τότε, γειά σας παιδιὰ!

Σωξόπολη

ΣΤΑΒΡΟΣ ΜΑΒΡΟΘΑΛΑΣΣΙΤΗΣ



## ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ

Φίλε κύριε Ταγμόπουλε,

Σὰς εὐχαριστῶ πού στο τελευταῖο φύλλο τοῦ «Νουμά» ἐγράψατε ὅλη τὴν ἀλήθεια γιὰ ὅσα γινήκανε στὴν Ὀλυμπία. Τόσες ἀσυνείδητες ψευτιὲς ἐπλαστήκανε γύρω πού μὲ φέρανε σὲ δύσκολη θέση.

Μόνο μιὰ διόρθωση σὰς παρακαλῶ νὰ γίνῃ στὴν περιγραφή. Πὼς οὔτε δὲ σὰς εἶχα δεῖ στὴν Ὀλυμπία πρὶν κάμω τὴν πρόποσή μου, οὔτε καὶ σεῖς τὸ ξέρατε πὼς θὰ βρεθούμε κει πέρα αὐτὴ τὴν ἡμέρα. Αὐτὸ πρέπει νὰ προστεθῇ γιὰ νὰ καταλάβουνε ὅλοι πόσο εἶχαμε ἐνεργήσει νὰ μαζευτοῦμε στὰ Ὀλύμπια!

Πρέπει νὰ μάθουνε πὼς καθένας μας ἔχει τίς ἰδέες του σταθερὲς καὶ πὼς δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ συνωμοσίαι, μὰ οὔτε καὶ φοβοῦμαστε τίς ἀνοησίαι πού γράφουν οἱ ἐφημερίδες, οὔτε τίς ψευτιὲς τοῦ κ. Κουλουμβάκη.

Θὰ μὲ συμπαθήσετε ἔμως νὰ σὰς παρατηρήσω πὼς μοῦ κάνει ἐντύπωση πὼς ἀφήνετε αὐτοὺς τοὺς ψεῦτες καὶ δὲν τοὺς στέλνετε στὰ δικαστήρια. Δυστύχημα εἶναι πού δὲν ἀναφέρεται τὸν ὄνομά μου στὶς ψευτιὲς πού δημοσιεύτηκανε, γιατί τότες θὰ ζητοῦσα τὸ δίκιο μου μὲ τὸ νόμο. Πιστεύω πὼς ὑπάρχει κρᾶτος νὰ μοῦ τὸ δώσῃ.

Πάτρα, 11/9/1911.

Μὲ ὑπόληψη

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ  
(Σπύρος Μουσοῦρης)

## ➤ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ ➤

Στὴ «Θεσσαλία» τοῦ Βόλου (8 Σεπτ. σελ. 1) δημοσιεύεται ἀλάκαιρη ἡ ἀπολογία τοῦ Τάκη Οἰκονομᾶκη, πού κατηγορεῖται καὶ αὐτὸς γι ἀναρχικὸς καὶ ἄθεος. Τὴ δημοσιεύουμε καὶ μεῖς ἐδῶ τὴν ἀπολογία του καταλέξῃ, ἀφοῦ ἡ ἀπολογία τοῦ Οἰκονομᾶκη μᾶς δίνει τὸ κλειδί τῆς παρήμενης καὶ ἀνόητης αὐτῆς ὑπόθεσης καὶ μᾶς ξηγᾶει τὸ ΓΙΑΤΙ δημιουργήθηκε.

«Αἱ κατ' ἐμοῦ κατηγορίαι εἶναι ἐντελῶς ἀβάσιμοι καὶ ἀνυπόστατοι, ἐδημιουργήθησαν δὲ παρὰ τοῦ Δημ. Κούρτοβικ συντάκτου τοῦ «Κήρυκος» ἐξ ἐπαγγελματικῆς ἀντιζηλίας πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Θεσσαλίαν», τῆς ὁποίας εἶμαι συντάκτης.

Καὶ πρῶτον οὐδεμίαν σχέσιν ἢ συνάφειαν εἶχον μὲ τὸ ἀνώτερον Παρθεναγωγεῖον, ἀλλὰ γνωριμίαν μόνον μετὰ τοῦ κ. Δελμούζου καὶ οὐδὲν τούτου πλέον.

Τὸ γεγονός ὅτι ὁ μάρτυς Σαπουνάς ἀναφέρει ὅτι ἐπεσκέφθην ποτὲ τὸν κ. Δελμούζον εἰς τὴν οἰκίαν του ἀπαξ ἢ δις δὲν ἔχει σημασίαν τινά.

Ἐπίσης οὐδεμίαν σχέσιν ἔχω μὲ τὰ ἐν Ἀργαλαστῇ γενόμενα, ὁ δὲ διδάσκαλος Κουμπῆς ἦτο τελείως ἀγνωστος εἰς ἐμὲ μέχρις ἐσχάτων.

Μὲ τὸ ἐργατικὸν Κέντρον δὲν εἶχον σχέσιν, οὔτε μέλος, οὔτε σύμβουλος αὐτοῦ οὔτε ἄλλο τι ἤμην.

Μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰδρύσεώς του κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1908 ἐξ ἀγνοῦ πάντοτε ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς προόδου πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐργατῶν εἰργάσθην διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρον (οὐχὶ ὡς μέλος), τοῦ αἰμνήστου Σπύρου Μουσοῦρη ἀναλαβόντος τὴν πρωτοβουλίαν. Ἀπεχώρησα δὲ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1909 προσληφθεὶς ὡς συντάκτης τῆς «Πανθεσσαλικῆς», καθ' ἕσπον αἱ δημοσιογραφικαὶ μου ἐργασίαι δὲν μοῦ ἐπέτρεπον ν' ἀσχοληθῶ εἰς ἄλλο τι.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς οὐδεμίαν σχεδὸν συνάφειαν μὲ τὸ Κέντρον εἶμαι οὐδὲ ἔλαβον ποτὲ γινῶσιν τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν του παρὰ μόνον ἐκείνων ὅσα ὡς δημοσιογράφος ἐμάνησαν χάριν τῆς ἐφημερίδος μου.

Ἐπομένως οὐδεμίαν ὑπέχω εὐθύνην ἐὰν τυχὸν τὸ Κέντρον παρεξτεράπη τοῦ ἀρχικοῦ σκοποῦ του ὅστις ἦτο ἡ μόρφωσις καὶ ὁ οἰκονομικὸς συνασπισμὸς τῶν ἐργατῶν καὶ προέβη εἰς ἀξιοποίνους τυχὸν πράξεις, πρᾶγμα ὅπερ ἐγὼ δὲν ἀντελήφθην, οὔτε ἐὰν μέλη τινα τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρον ἐκτήσαντο τυχὸν ἀθεϊκὰς ἢ ἀναρχικὰς δοξασίας· τὸ κατατεθειμένον ὑπὸ τῶν μαρτύρων Ν. Μαργαρίτη καὶ Ν. Κυριακῆ κλπ. ὅτι ἕκαστα διαλέξεις εἰς τὸ Κέντρον δὲν

ἐχεται ἀληθείας καθ' ἑσόν ἐγὼ ἄπαξ μόνον κατὰ τὰ Χριστογέννηνα τοῦ 1908 ἀνέγνωσα εἰς τὸ Κέντρον ἄρθρον τοῦ «Ἐργάτου» ὑπὸ τὸν τίτλον «ἀνέτειλε τὸ φῶς» διὰ τοῦ ὁποίου ἐξήμετο τὸ σημαντικὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὸν «Ἐργάτην» ἔγραψον μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1908 πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου οὐδέποτε δὲ δι' ἑσόν ἔγραψον ἐξήβρισα τὴν θρησκείαν καὶ τὴν Πατρίδα ἃς σέβομαι καὶ ἀγαπῶ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπικρατίσεως τῶν ἀρχῶν τῆς πρώτης καὶ ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς προόδου τῆς δευτέρας ἀδιαλείπτως τὸ κατὰ δύναμιν ἐργάζομαι.

Τὸ κατατειθέμενον ὑπὸ τοῦ Δημοσθ. Κούρτοβικ ὅτι ἐγὼ ἐξήβρισα τὴν θρησκείαν καὶ τὴν πατρίδα εἶναι κακοηθέστατον ψεῦδος καθ' ἑσόν καὶ ἀπὸ ἀνατροφῆς καὶ ἀπὸ πεποιθήσεως καὶ ἀπὸ χαρακτῆρος θεωρῶ ἀνανδρον, ἄτιμον καὶ δεῖγμα ἀποκτηνώσεως καὶ πωρώσεως τὸ τοιοῦτον.

Ἄλλως τε ἡ μαρτυρία τοῦ Δημ. Κούρτοβικ ὅστις, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπον ἐξ ἐπαγγελματικῆς ἀντιζηλίας πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Θεσσαλίαν» εἰς τὴν ἐργάζομαι κατέθεσε κατ' ἐμοῦ, καταπίπτει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οὐδεὶς τῶν προτεινομένων ὑπ' αὐτοῦ διὰ τοῦτο μαρτύρων Ἡρ. Σχοινᾶ, Ν. Παπαδήμου, Μ. Σταματοπούλου, Γ. Κουτσίκου καταθέτει τοιοῦτον τι.

Μόνον ὁ Γ. Κούτσικος λέγει ὅτι πιθανὸν νὰ μὲ εἶδεν εἰς ἀνθεθνικὸν συλλαλητήριον τῆς 29 Μαρτίου 1909.

Τὸ ἀνθεθνικὸν ἔμῳ συλλαλητήριον περὶ οὗ ὁ μάρτυς Γ. Κούτσικος καὶ Ν. Νικοδιώτης ἀναφέρουν δὲν ἦτο ἄλλα τι εἰμὴ ἢ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Ἐθνικῆς Ἐορτῆς ἀναπέτασις τοῦ λαβάρου τοῦ Κέντρου. Κατ' αὐτὸ ὁμίλησεν ὁ Σοφ. Τριανταφυλλίδης, ἀναπτύξας καὶ ἐξάρας τὸν χριστιανικὸν σοσιαλισμὸν καὶ πλέξας τὸ ἐγκώμιον τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐθνικῆς Παλιγενεσίας ἀγώνων. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν παρῆστη καὶ ὁ δῆμαρχος κ. Γκαβρᾶνης καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐγκρίτων συμπολιτῶν μας οἵτινες κάθε ἄλλο παρὰ ἄθεοι καὶ ἀναρχικοὶ εἶναι. Ἐπιφυλάσσομαι νὰ καταθέσω τὰ φύλλα τὰ περιέχοντα τὸν ἐκφωνηθέντα τότε ὑπὸ τοῦ κ. Τριανταφυλλίδη λόγον, ἐξ ὧν θὰ φανῆ κατὰ πόσον ἡ συγκέντρωσις ἦτο ἀνθεθνικὴ καὶ κατὰ πόσον ἐγκλημάτιστα παραστάς εἰς αὐτὴν καὶ ἐξ ἐπαγγελματικοῦ ἄλλως τε καθήκοντος ὡς δημοσιογράφος.

Τὸ βιβλίον «Στὸν ἥμιον τῆς Συκιάς» περὶ οὗ ὁ μάρτυς Ποντίκης λέγει ὅτι συνίστων εἰς τοὺς ἐργάτας ὅπως γράψουν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν κ. Βλαστοῦ ὅπως τοῦς τὸ ἀποστείλῃ καὶ ὅπως διενέμετο δωρεὰν, εἶναι ἔργον τοῦ λογογράφου Π. Βλαστοῦ (ψευ-

δώνυμον Ἐρμονας) περιέχει δὲ διηγήματα τὰ ὅποια ἔχει μόνον δὲν εἶναι ἀναρχικὰ καὶ ἀθεϊκὰ, ἀλλ' ἀπεναντίας πατριωτικώτατα, ἐξαίροντα τὴν δύναμιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς σταδιοδρομίας του, ἐπιφυλάσσομαι δὲ νὰ τὸ καταθέσω ἵνα μὴ μείνῃ ἀμφιβολία τις περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου.

Ἡ κυρία Ζαχαροῦλα Σταυρίδου ἣτις καταθέτει ἐναντίον μου δὲν δύναται νὰ μὲ ἀπασχολῆσῃ διὰ τὸ ἀναξιδίπιστον αὐτῆς, ἢ δὲ μαρτυρία τοῦ Θεοδ. Παπαϊωάννου δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ἐν ἀπὸ τὰ συνήθη ἀλκοολικὰ παραληρήματα.

**Τὸ μόνον μου ἀμάρτημα εἶνε ὅτι εἶμαι ὁπαδὸς τῆς δημοτικῆς γλώσσης καὶ γράφω εἰς τὴν δημοτικὴν, διὰ τοῦτο ὑπέπεσα καὶ ἐγὼ εἰς τὴν μῆνιν τῶν γλωσσαμυντῶρων καὶ θεοσωστῶν.**

Οὐδέποτε ἐξεφράσθην ἀνευλαδῶς κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου, οὔτε ἐσκέφθην νὰ ἀσεβήσω ἢ χλευάσω τὴν ἐκκλησίαν καὶ οὐδέποτε διέδωκα ἐπικινδύνους δοξασίας ἢ παρεκλίνοσα εἰς στάσιν ἢ ἀπεργίαν καὶ παράδοσιν τῶν κειμένων νόμων.

Τὰ παρὰ τοῦ Ἐμ. Τσαελάκη λεγόμενα μυθεύματα περὶ μισθοδοσίας μου δι' ἀποστολῆς ρουβλίων ἐκ Καυκάσου τῆς Ρωσσίας καὶ ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ θεωρῶ κωμικά, ἀπαντῶ δὲ ὅτι ἐπρόκειτο ἀπλούστατα περὶ ἀποστολῆς συνδρομῶν τῶν ἐν Καυκάσῳ Ἑλλήνων συνδρομητῶν τοῦ «Ἐργάτου» καὶ ἐγγραφέντων ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ δημοτικιστοῦ Φωτιάδη. Οὐδέποτε ὅμως ἔλαβον λεπτὸν οὔτε ἐξ αὐτοῦ οὔτε παρ' ἄλλου τινὸς ἀλλὰ δωρεὰν παρείχον τὴν συνεργασίαν μου εἰς τὸν στερούμενον πόρων «Ἐργάτην» ἐξ ἄγνοῦ κινούμενος ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῆς καλύτερέσεως τῆς τύχης τῶν ἐργατῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ νόμου, θεωρῶν ὅτι τὸ τοιοῦτον μεγάλως θὰ συνέβαλεν εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πατρίδος.

**Δὲν θεωρῶ ἐγκλημα ὅτι εἶμαι συνδρομητῆς ἢ ἀναγινώσκω τὸν «Νουμᾶν».**

Ἀποκρούω τὴν ἐπὶ συστάσει κατηγορίαν μὴ ἀναμιχθεὶς ποτὲ οὔτε εἰς τὰ τυχόν συμβάντα ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ, οὔτε εἰς τὰ ἐν Ἀργαλαστῇ ἴσως ἐκτυλιχθέντα οὔτε εἰς τὰ ἐν ταῖς Ἐργ. Κέντροις, ἢ δὲ κατ' ἐμοῦ ἀπαγγελθεῖσα κατηγορία ὡς συστασιώτου διὰ τὰς ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ ἀναφερομένας πράξεις δὲν δύναται παρὰ ὡς νόμῳ ἀνυπόστατος καὶ ἀβάσιμος νὰ θεωρηθῇ καθ' ἑσόν οὔτε συμφωνία ποτὲ ἐγένετο μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν κατηγορουμένων διὰ τὴν διάπραξιν τῶν ἐν τῷ κατηγορητηρίῳ ἀναφερομένων πράξεων οὔτε καὶ ἦτο ποτὲ δυνατόν πρὸ ὀλοκλήρων ἐτῶν νὰ γνωρίζωμεν ἡμεῖς ὅτι ὁ Πατριάρχης θὰ ἐξέδιδεν ἐγκύκλιον διὰ τὴν γλώσσαν, καὶ ὅτι θὰ μετέβαινεν ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὸ Παρθεναγω-

γειον ἵνα συμφωνήσωμεν μεταξύ μας καὶ ἐξυβρίσωμεν τούτους, ὡς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχω σύστασιν μὲ τὸν Κουμπὴν κατηγορούμεναν ὅτι τυχὸν ἐξέσχισε μίαν εἰκόνα πρὸ 35 ἔτων ἐτῶν, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχον γεννηθῆ!!

Ἐπιφυλάσσομαι δι' ἰδιαιτέρου μου ὑπομνήματος νὰ συμπληρώσω τὴν ἀπολογία μου ταύτην, ἐκθέτων καὶ ἄλλα εἰσέτι γεγονότα καὶ προτείνων καὶ ἄλλους πολλοὺς μάρτυρας ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν ὁποίων οὐδεμία θὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία ὅτι τὴν κατ' ἐμοῦ κατηγορίαν ὑπεκίνησεν ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀντιζηλία τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Κήρυκος» Δημ. Κούρτοβικ-Ἰωαννίδου πρὸς τὴν «Θεσσαλίαν» ἣς διατελῶ συντάκτης.

Μάρτυρας προτείνω κλπ. κλπ.



### Ο ΓΛΩΣΣΑΜΥΝΤΩΡ ΚΟΥΡΤΟΒΙΚ

Στὴ «Θεσσαλία» (Δευτέρα, 12 Σεπτ. σελ. 1) δημοσιεύεται ἀλάκαιρη ἡ ἀπολογία τοῦ κ. Δ. Σαρράτση, πού ρήχνει μὲ σοφὰ ἐπιχειρήματα καὶ μὲ ἀκλόνητα γεγονότα μιὰ μιὰ ἅλες τὶς κατηγορίες τῶν «γλωσσαμυντῶρων καὶ θεοσωστῶν» τοῦ Βόλου. Αὐπούμαστε πού δὲν ἔχομε τόπο νὰν τὴ δημοσιεύομε καὶ μετὰ ἀλάκαιρη τὴν ἀπολογία τοῦ κ. Σαρράτση. Δημοσιεύομε ὡς τόσο τὸν ἐπίλογό του, πού σὰν ἥλιος λαμπρόφωτος φωτίζει τὸ τιμιώτατο καὶ ἠθικώτατο μούτσουνο τοῦ γλωσσαμυντοῦ καὶ θεοσεβέστατου κ. Κουρτόβικ.

«... Ἐν τέλει δὲ ὀφείλω νὰ καταστήσω γνωστὸν εἰς τὴν Δικαιοσύνην ὅτι ὀλόκληρος ὁ θόρυβος καὶ ἔλαι αἰ φαντασιολογίαί περὶ ἐκτελέσεως ἀξιοποίνων ἢ ἀνηθικῶν πράξεων ἐν τῇ Ἀνωτέρῳ Παρθεναγωγείῳ, περὶ προπαγανδικῆς διδασκαλίας ἐν αὐτῇ καὶ περὶ συμμετοχῆς μου εἰς ἀθεϊστικούς καὶ ἀναρχικούς προσηλυτισμούς κατασκευάσθη ἀπὸ τὸν μάρτυρα τῆς κατηγορίας Δημ. Κούρτοβικ τὸν συντάκτην τῆς ἐκδαστικῆς ἐφημερίδος ὁ «Κήρυξ» ὅστις ἐξεμεταλεύθη τὸ προσωπικὸν ἐπεισόδιον τοῦ Σεβασμιωτάτου μετὰ τῆς καθηγητρίας Χριστάκου, τὸ ἀνύψωσεν εἰς περιωπὴν θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ζητήματος, ἀνέμειξεν ἐντὸς αὐτοῦ ἐμὲ καὶ ἐτέρους τρεῖς δημοτικούς συμβούλους τοὺς κ. κ. Ζ. Παρθένην, Ἄπ. Κουτσαγγέλην καὶ Α. Παπαγεωργιάδην καὶ ἐζήτησεν διὰ τοῦ Ἄθ. Πλατανιώτου συντρόφου του καὶ ἰδιοκτήτου τοῦ τυπογραφείου, ὅπως τῇ πληρώσω δύο χιλιάδας δραχμὰς διὰ νὰ παύσῃ τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον διὰ τοῦ ὁποίου ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ μὲ βλάψῃ κοινωνικῶς, πολιτικῶς καὶ ἐπαγγελματικῶς, περιστάνων με διὰ τῆς καθημερινῆς του λιβελογραφίας ὡς ἄθεον, ἀναρχικὸν, ἄπατριν καὶ ἀνήθικον.

Τὰς περὶ πληρωμῆς δύο χιλιάδων δραχμῶν προτάσεις ἀπέκρουσα καὶ ἀπέρριψα καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐπιούσαν ἀνέμειξεν τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν ἀθείαν μὲ τὸ Ἀνώτερον Παρθεναγωγεῖον καὶ προσεπάθησε νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ τοῦ πλήθους καὶ νὰ αἰματοκυλίσῃ τὸν τόπον, ἐὰν ἐπιστεῦετο ὅτι πράγματι κινδυνεύει ἡ θρησκεία καὶ ἡ γλῶσσα.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ κατασκευαστὴς τοῦ θόρυβου τούτου Δημοσθένης Κούρτοβικ καταδικάσθη ὑπὸ τοῦ Κακουργοδικείου Χαλκίδος ἐπὶ πλαστογραφία πιστωτικῶν γραμματικῶν μετοχῶν τῆς τραπεζῆς τῆς Βιομηχανικῆς Πίστεως τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 τοῦ 1893 ἀποφάσεως, ἔχει ὡς κανόνα τοῦ δημοσιογραφικοῦ τοῦ βίου τὴν ἐκδίασιν καὶ τὴν ἀργυρολογίαν, πάντοτε γράφει καὶ ὑβρίζει ἐπὶ πληρωμῇ καὶ τὸ περιεργότερον εἶνε ὅτι καυχᾶται διὰ τὸ σύστημα τοῦτο τὸ ὁποῖον καθιέρωσεν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ τῆς πόλεως Βόλου, ὡς τοῦτο πολλὰκις ὡμολόγησεν καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ του ἐφημερίδι, καταδικάσθη πρὸς τοῦτοισ ὑπὸ τοῦ Πλημμελειοδικείου Βόλου πεντάκις μέχρι τούδε ἐπὶ ἐξυβρίσει καὶ συκοφαντίᾳ.

Παρακαλῶ δὲ ὅπως περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ μάρτυρος τούτου καὶ τῶν ταπεινῶν ἐλατηρίων τῶν γραφομένων καὶ λεγομένων του ἐκάστοτε, ἐξετασθῶσιν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ οἱ ἐξῆς μάρτυρες οἵτινες θὰ καταθέσουν σχετικὰ πρὸς τὴν κατηγορίαν ἢ παραπλήσια γεγονότα πρὸς τὰς παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθείσης ἐν Βόλῳ διὰ τῆς δημοσιογραφίας ἐκδύσεις. (Ἀκολουθεῖ κατάλογος μαρτύρων).»



Στὴν «Ἀκρόπολι» τῆς Τρίτης (12 Σεπτ. σελ. 1) δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο παραγραφάκι:

### « — ΜΕ ΤΟ ΚΑΡΥΟΦΥΛΛΙ

Τὰ **Γράμματα** τῆς Ἀλεξανδρείας εἶναι περιοδικὸν λογοτέχνημα γραμμένο ὀλόκληρο μὲ γλῶσσαν δημοτικὴν.

Καὶ ὅμως εἰς τὸ τελευταῖόν του τεῦχος ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους συντάκτας τοῦ ὁ κ. Δ. Ζαχαριάδης ρήχνει τὸ γάντι προκλητικώτατα κατὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ «Νουμά».

Διότι ὁ «Νουμάς» εἶναι ὄργανον τοῦ γλωσσολογικοῦ Βατικανοῦ, τοῦ ὁποῦ Πάπας εἶναι ὁ κ. Ψυχάρης.

Τὰ **Γράμματα** ἔμωσ ἐπαναστατημένα κατὰ τοῦ ψυχωραγοῦντος Μιστριωτισμοῦ δὲν ἐκνοῦν νὰ ἐπαναστατήσουν καὶ κατὰ τοῦ Ψυχαρῆ, τοῦ ὁποῦ ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος εἶνε ὁ διευθυντὴς τοῦ «Νουμά» Ὁ κ. Δ. Ζαχαριάδης πικρογράφει μὲν, ἀλλὰ

αυτὰ ἔχουν αἱ ἀνταρσῖαι καὶ αἱ ἐπαναστάσεις. Δὲ γίνονται μὲ τὸ γάντι, ἀλλὰ μὲ τὸ καρποφύλλι».

Ὁ «Νουμάς» τὸ γάντι ποῦ τοῦ ρίχνεται τὸ γυρίζει πίσω εὐγενικώτατα στὰ «Γράμματα» καὶ στὴν «Ἀκρόπολη». Καυγάδες δὲ θάνοιξι. Ὅχι γιατί δὲν ἔχει νὰ πεῖ πολλὰ (ἔχει κ' ἔχει!) μὰ γιατί τάποφάσισε νὰ μὴ λάβει πιά κανένα μέρος στὸν «ἐμφύλιο σπαραγμὸν». Ἀναγνωρίζει πὼς καὶ ἡ «Ἀκρόπολη» καὶ τὰ «Γράμματα» πολεμοῦνε τὸ δασκαλισμὸν. Τί κι ἂν πολεμοῦνε λυσσασμένα καὶ τὸν καθάριο **δημοτικισμόν**, ποῦ τώρα τώρα τονὲ βαφτίσανε **Ψυχαρισμὸν**; Ἔτσι τοὺς ἀρέσει κ' ἔτσι κάνουνε. Δικίους τοὺς λογαριασμούς. Ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του καὶ μὲ τὰ ἔπλα του. Τὰ δικὰ μας τὰ ἔπλα ἡ **ελληνοφιλία**. Γιὰ τοῦτο καὶ μὲ τὸν κ. Πάλλη συζητήσαμε. Γιατί ἀναγνωρίζουμε καὶ σεβόμαστε τὴ δουλειὰ του καὶ τοὺς ἀγώνες του. Δὲν τοῦ εἴπαμε δουλικώτατα

— Κύριε Πάλλη, περιμένουμε τὴ γνώμη σας καὶ τὴ διδαχὴ σας!

μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν κολακέψουμε. Τοῦ εἴπαμε εἰλικρινὰ τὴ γνώμη μας γιὰ τοὺς **Μιχτούς** ἢ **Μισόγλωσσους**. Τοῦ εἴπαμε πὼς στέκονται στὴ μέση καὶ πολεμοῦνε μὲ τὴν ἴδια λύσσα καὶ τὸ **δασκαλισμὸν** καὶ τὸ **δημοτικισμόν**. Δὲ θέλησε νὰ τὸ παραδεχτεῖ. Τὸ σημερινὸ παραγραφάκι τῆς «Ἀκρόπολης» ἔρχεται νὰ ἐπικυρώσει τὰ λόγια μας.

Αὐτὰ μὴ γιὰ πάντα.



Στὸ «Ἐμπρός» (9 Σεπτ. σελ. 3) δημοσιεύεται ἡ ἀκόλουθη δῆλωση ἀφιερωμένη στὸ «Σκριπ» καὶ στὸν κ. Κουλουμβάκη.

#### ΕΠΙΒΕΒΑΗΜΕΝΗ ΔΙΑΨΕΥΣΙΣ

Ἡ ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς εἰς Ὀλύμπια γενομένης ἀρχαιολογικῆς ἐκδρομῆς τῆς Πανελληνίου Ἐνώσεως τῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, θεωρεῖ καθήκον αὐτῆς νὰ διαψεύσῃ κατηγορηματικῶς τὰς εἰς τὰ φύλλα τῆς 6ης καὶ 7ης τρέχ. τῆς ἑφημερίδος «Σκριπ» δημοσιευθείσας ἀνακριθείας ἐν σχέσει μὲ τὰς ἐνεργείας αὐτῆς πρὸς ὀργανισμοὺς καὶ ἐκτέλεσιν τῆς ἐκδρομῆς.

Ἡ Ἐπιτροπὴ οὔτε ἠνωχλήθη οὔτε ἐπιέσθη, οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ἐνοχληθῆ ἢ ὀπισωδήποτε νὰ ἐπηρεασθῆ ὑπὸ μαλλιαρῶν ἢ μὴ μαλλιαρῶν, εἰς τὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς ἐνεργείας αὐτῆς προσηκόντες καὶ ἀποφάσεις, εἰς τὰς ὁποίας προέβη οὐδενὸς ἀπολύτως γενομένη ὀργανον — θὰ ἦτο ὕβρις πᾶσα περὶ τοῦ ἐναντίου καὶ ἀπλῆ κἂν ὑπόνοια —

ἀλλ' ἐν τῇ πλήρει καὶ ἀπολύτῃ καὶ ὑπευθύνῃ καὶ ἀνεπηρέαστῃ αὐτοτελείᾳ αὐτῆς.

Ἡ ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ ἔκρινε στοιχειῶδες αὐτῆς καθήκον ἐν τῇ συναισθήσει τῆς εὐθύνῃς καὶ τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς καὶ δυνάμει τῆς πλήρους ἐλευθερίας τῆς ἐνεργείας τῆς, ἦν οὐδεὶς εἶνε ἱκανὸς καὶ ἐπὶ στιγμὴν νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιδόλῃ, νὰ προσκαλέσῃ ἄχι μόνον τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄλλους κυρίους ὑπουργούς, παρακαλοῦσα αὐτοὺς νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας δημοδιδασκάλους τὴν τιμὴν νὰ λαμπρυνθῆ διὰ τῆς παρουσίας αὐτῶν ἢ εἰς Ὀλύμπια ἀρχαιολογικῆ τῶν ἐκδρομῆ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπίσης ἔκρινε — καὶ ἀναφέρει τοῦτο ἐκ περισσοῦ ὅπως — ὅτι ἔπρεπε νὰ προσκαλέσῃ πάντας τοὺς μετὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ὡς ἐκ τῆς ἐπισήμου θέσεώς των συνδεομένους, ἦτοι τὰ μέλη τοῦ Κεντρικοῦ Ἐποπτικοῦ Συμβουλίου τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἀρχαιολογίας καὶ δύο ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἱστορικῶν, συντελέσαντας ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκδρομῆς. Προσέτι δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ προσέκαλε καὶ τοὺς κυρίους διευθυντὰς τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων Ἀθηνῶν, Πατρῶν, Καλαμῶν, Πύργου καὶ οὐνένα ἄλλον, εἴτε ἐν Ἀθήναις, εἴτε ἐν Πύργῳ, εἴτε ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἂν δὲ μεταξὺ τῶν ἄλλων τῶν μὴ δημοδιδασκάλων ἐπισκεπτῶν τῶν Ὀλυμπίων παρευρέθησαν αὐτόθι καὶ οἱ κ. κ. Πάλλης καὶ Ταγκόπουλος βεβαίως ἡ παρουσία αὐτῶν δὲν εὐθύνει τὴν ὀργανωτικὴν Ἐπιτροπὴν. Εἶνε εὐνόητον ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ οὐδένα ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Ὀλύμπια.

Ταῦτα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Σεπτεμβρίου 1911.

Ἡ ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ

Ἐστ. Ἀβραμῆας, Σ. Δεσίπρης, Δ. Ζήσης, Κ. Οἰκονομίδης, Εἰρήνη Δραγάση, Εὐάγ. Λαχανοκάρδης.

## ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

Ἐσημείωσεν ΟΥΔΕΠΟΤΕ ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία τοιαύτης ἀνατρεπτικῆς προσπαθείας τῶν ὄρων τοῦ σεμνοῦ αὐτῆς βίου;... — Ἐφημ. «Ἀθῆναι» 11 Σεπτ. 1911, σελ. α', στήλη 1. (Γιὰ νὰ μὴ πελαγώσουνε ὅσοι δὲν ξερούνε ἀπὸ θουκιδιδεῖα ὑπερβατά, «ἐρωτώμεν», ὅπως λένε δὰ κ' οἱ «Ἀθῆναι»: «αἱ προσπάθειαι τῶν ὄρων τοῦ σεμνοῦ αὐτῆς βίου εἶναι ἀνατρεπτικαί;» — ἢ «οἱ ὄροι κάνουνε προσπαθείας ἀνατρεπτικὰς τοῦ σεμνοῦ αὐτῆς βίου;» — ἢ «ὁ σεμνὸς αὐτῆς βίος κάνει προσπαθείας ἀνατρεπτικὰς τῶν ὄρων;» Ποιὸ ἀπὸ τὰ τρία;

Ἐῤῥεθμισεν κλειδοκῦμβαλλᾶ...Μὲ τὴν μνήμην του τὴν τερασίαν ἀπαριθμεῖ εἰκοσάδα () Ν καὶ ἄλλων. Ὅπως βεβαίον ὅτι εἶχον κλειδοκῦμβαλλᾶ» κτλ. — Ἴδια ἔφημ. σελ. β',στ.2.

## ©,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἐκ γράμμα φίλου δημοτικιστῆ Βολιώτη ξεσηκώνουμε τὸν ἀκόλουθο παράγραφο: «Φαντάσθητε πὺς στὴν ἀνάκριση, εἰς μαρτυρικὰς κατ'ἰδέσεις, ἀποκαλεῖται ὁ *Νουμᾶς* ἀπὸ τὸν περίφημο Κούρτοβικ γνωστὸν ἀναρχικὸν καὶ ἀντι-θρησκευτικὸν φύλλον».

— Κάθε τι ποῦ ἀναφέρεται γὰρ «Νουμᾶ» καὶ γὰρ γλώσσα εἶναι ὑπογραμμένο με κόκκινο μολύβι ὡς ἐπιβαρυν-  
τική».

— Ἡ προκομμένη ἀστυνομία κατέλασε εἰς τὴν Ζαγορά, στὰ χέρια τοῦ δημοτικιστῆ Κορδαίου, τὴν «Γλώσσα καὶ Ζωή» τοῦ Γιαννίδη καὶ τὸ «Γραφὴ καὶ Δημοτικὴ» τοῦ Brugman. Μὲς εἰς τὴν δικογραφίαν εἶναι κ' ἓνα φύλλον τῆς «Θεσσαλίας» ποῦ δημοσιεύει κατὰ περὶ πόλιν ἀφωώτατα γὰρ τὰ κεράσια, τὰ μύγδαλα καὶ τὰ τζάνερα!!!

— Καὶ τοῦτο ἀκόμα: «Ἀπὸ τοὺς κατηγορούμενους τῆς Λάρισσας ὁ ὑπέροχος Μπιτσάνης στὴν ἀπολογία του περι-  
νέει τὸν κ. Ἀμπελά γενεὴς δεκατέσσερις. Μὲ κατηγοροῦ-  
νε, λέει, πὺς εἶμαι μαλλιαρὸς. Ἐξηγεῖ τοὺς λόγους γιὰ εἶ-  
ναι μαλλιαρὸς, λέει πὺς εἶναι ντροπὴ ἢ φιλολογία μας νὰ  
σταματᾷε στό:

*Ὁ ἀτυχὴς ἡγάπηος  
τὴν ἄφρονα Μαρίαν,  
ἀλλ' εἶχεν εἰς τὰ στήθη τῆς  
ἢ κόρη... μὴ καρδίαν!!!*

(Στίχοι Ἀμπελά)

καὶ στό γνωστὸ «*Δημόνιοι, Τιμολέων*» καὶ προχωρεῖ με  
τασυχτηρὴ εἰρωνία».

— Αὐτὰ μᾶς γράφει ὁ Βολιώτης δημοτικιστῆς. Ἴσως  
ἀργότερα αὐτὸ δόσουμε καὶ μερικοὺς ἄλλους σαρταριστοὺς  
στίχους τοῦ κ. Ἐριετοποιητῆ. Τοῦ ἀξίζει αὐτὸ τὸ ποιη-  
τικὸ μνημόσυνο.

— Ἀπὸ τὸ ἄλλο φύλλον θάρχησόντες νὰ δημοσιεύσωμε  
ταχτικά «Σημειώματα στό περιθώριο» τοῦ Κωστῆ Παλαμά.

— Ἐὖ κ. Πάλλης ἐν μέσῳ τῶν δημοδιδασκάλων. Μᾶς  
σταλθήκανε ἐπιτέλους ἀπὸ τὸν Πύργο οἱ φωτογραφίαι τῆς  
δασκάλικης ἐκδρομῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ὀλυμπία. Σὲ δύο ἀπ'  
αὐτῶν ὁ κ. Πάλλης φηγουράει ἀνάμεσα στοὺς δασκάλους.  
Ἐν πινύχονε τὰ κλισέ, θάν τὰ λυπόσωμε στό «Νουμᾶ»  
γὰρ θύμηση καὶ γὰρ νὰ τίς χαρεῖ καὶ ὁ κ. Κουλουμβάκης.

## ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Α. Ἰακ. Στείλε μας καὶ βλέπουμε.—κ. Μ. Ζ. Ζαβ.  
Κέρκυρα. Δὲν ξέρουμε ποῦ βρισκεται τώρα. Ὑποθέτουμε  
στό Μονακό.—κ. Ὁμ. Μπ. Πόλη. Ἐλπίζουμε νὰ τὰ ἔλα-  
βες πιά. Ἐν ὄχι, γράψε μας ποῦ λείπουνε νὰ σοῦ τὰ στεί-  
λωμε.

**ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ** παιδαγωγός, με τὶς  
καλύτερες συστάσεις, εἰδικὸς γὰρ μικρὰ παιδιά,  
ζητᾷ ἰδιαίτερα μαθήματα εἰς οἰκογένειες ποῦ  
θέλουνε νὰ μορφώσωμε τὰ παιδιά τους φυσικὰ  
καὶ ἀνθρωπινὰ. Πληροφορίες στό γραφεῖο μας.

## ΣΤΟΤ "ΝΟΥΜΑ,, ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 4

πουλιούνται τὰ κλόουθα βιβλία πρὸς ΜΙΑ δραχμὴ τὸ  
ἓνα, ἐξὸν ἀπὸ ὅσα εἶναι σημειωμένα με ἄλλες τιμές.

Γ. Ν. ΑΒΑΖΟΥ, «Ἡ Ματιά». — ΧΑΡ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ, «Ὁ  
«Μέγ» Ἀλέξανδρος». — ΒΑΡΑΕΝΤΗ, «Δέξα καὶ Ζωή». — Η-  
ΛΙΑ Η. ΒΟΥΓΓΙΕΡΙΑ, «Δάφνης καὶ Χλόη» τοῦ Λόγγου.  
(μετάφρ.). — «Τίμωνας ὁ Μισάνθρωπος» τοῦ Λουκιανῶ (με-  
τάφρ. λ. 50). — «Ὁ Προσκυνητὴς». — ΡΗΓΑ ΓΚΟΛΦΗ, «Τὴ  
Τραγῶδιον τοῦ Ἀπρίλη» (Δρ. 2). — Π. Σ. ΔΕΛΤΑ «Στοχα-  
σμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας» (λ. 50). — ΕΙ-  
ΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ, «Ἀπὸ τὸν Κόσμον τοῦ Σαλονιῶ». —  
ΑΡΓΥΡΗ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ, «Φυλλᾶδες τοῦ Γεροδῆμου». —  
ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΖΕΡΒΟΥ, «Νησιώτικα Τραγῶδια». — Κ.  
ΘΕΟΤΟΚΗ, «Τὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου» (λ. 50). — «Σα-  
κούνταλα» τοῦ Καλλιμάχα (Δρ. 1). — Ι. Α. «Σαμοθράκη»  
Δρ. 2). — ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ, Τραγῶδιον γὰρ μὲ τρι-  
νὴ με πιάνο, καὶ Μπαλάντες γὰρ πιάνο, τὸ κομμάτι Δρ. 1.  
— Θ. ΚΑΤΡΑΙΑΝΗ, «Τὰ Τραγῶδια τοῦ Στρατιώτη» (λ.  
(10). — ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΔΕΚΟΠΟΥΛΟΥ, «Τὸ Βελί». — ΑΛΕΞ.  
ΠΑΔΗ, «Ὁ ἔμπορος τῆς Βενετίας» (Β' ἐκδόση). — ΑΛΕ-  
ΞΑΝΤΡΑΣ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ, «Ἀθρόπων Μηχανισμοί». —  
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ, «Σαλόμη» τοῦ O. Wilde (μετάφρ.). — ΣΤΕΦ.  
ΡΑΜΑ, «Τὰ Παλιὰ καὶ τὰ Καινότερα». — ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙ-  
ΔΕΡΗ, «Ὁ Αἶας» τοῦ Σοφοκλέ (μετάφρ.). — ΗΛΙΑ ΣΤΑΥ-  
ΡΟΥ, «Πλουτάρχου: Περὶ Παιδῶν Ἀγωγῆς» (μετάφρ.). —  
ΓΙΑΝΝΗ Κ. ΣΤΕΦΑΝΗ, «Μπομπουκία». — Δ. Η. ΤΑΓ-  
ΚΟΠΟΥΛΟΥ (δράματα): «Ζωντανοὶ καὶ Πθαμμένοι». — «Ὁ  
Ἄσωτος», — «Ὁ Ἄλυστος» (Δρ. 2). — ΜΕΝΟΥ ΦΙΑΧΤΑ  
«Ἀπὸ τοὺς θρόλους τῶν Αἰώνων», — «Γραμματικὴ τῆς  
Ρωμαϊκῆς Γλώσσας» (Α' ἐκδόση). — Ζ. ΦΩΤΙΑΝΗ (δράμα-  
τα): «Τὸ Ἐκθετο», — «Ἐξὸς Ἀκρογιάλι», — «Χτισμένο  
στόν Ἄμμο». — ΦΩΤΙΑΝΗ Δ. ΦΩΤΙΑΝΗ, «Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτη-  
μα». — «Στὴ «Φοιτητικὴ Συντροφία» (λ. 50). — ΠΑΝΤΕΛΗ  
ΧΟΡΝ, «Μελέτρα».

Γὰρ τὸ ἐξωτερικὸ, λ. 25 παραπάνου ὁ κάθε τόμος.

ΤΟΜΟΙ περασμένοι τοῦ «ΝΟΥΜΑ» (ἐξὸν ἀπὸ τὸν πρῶ-  
το ποῦ δὲν ὑπάρχει κανένα τὸ ἀντίτυπο) πουλιούνται Δρ.  
22 ὁ ἓνας γὰρ τὴν Ἑλλάδα καὶ τρ. χρ. 12.50 γὰρ τὸ ἐξωτε-  
ρικὸν.

1911—1912

## ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — (Πλατεία Κάνιγγος).

Σχολαὶ ἀνωτέρων τεχνικῶν σπουδῶν.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ,  
ΓΕΩΡΓΙΚΗ, ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΚΗ

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν τεχνικῶν σπουδῶν  
τὰ διδασκὰ ἡλαττώθησαν εἰς τὸ  
1/3 ἀπὸ τοῦ παρελθ. ἔτους.

Ἐναρξὺς ἐγγράφων 20 Ἀγούστου,  
μαθημάτων 15 Σεπτεμβρίου.

Γίνονται δεκτοὶ καὶ μόνιμοι.